

***PM med en sammanställning av bevisningen i alla Quickmålen
inkl. invändningar och motinvändningar***

Det finns olika sammanställningar av bevisningen mot Thomas Quick. Det här är en översikt som är tänkt att vara så lättillgänglig som möjligt, men också någorlunda fullständig. Den innehåller inte några matematiska beräkningar (men anger vilka värden som uppnåtts vid sådana beräkningar) och i princip inte några vidarehänvisningar till andra texter. Däremot innehåller den invändningar mot de olika bevisen i den mån sådana finns, och motinvändningar. Sammanställningen är uppställd så här:

1	Bevisningen i fallet Charles Zelmanovits 1976	s. 2
2	Bevisningen i fallet Johan Asplund 1980	7
3	Bevisningen i fallet Trine Jensen 1981	14
4	Bevisningen i fallet Appojaure 1984	19
5	Bevisningen i fallet Gry Storvik 1985	23
6	Bevisningen i fallet Yenon Levi 1988	28
7	Bevisningen i fallet Therese Johannessen 1988	34
8	Ursprungssannolikheten för Quicks skuld	42
9	Avslutande kommentarer	50

Jag kan ha missat eller missförstått en eller annan enskildhet och jag kan oavsiktligt ha beskrivit någon omständighet lite felaktigt. Men det som sägs nedan bör vara väsentligen riktigt. Jag har – förutom domarna och resningsbesluten – gått igenom de böcker som innehåller redovisningar av bevisningen. En del kan jag som sagt ha missat eller missförstått, men jag tror mig kunna säga att det allra mesta är beaktat på ett rimligt korrekt sätt. Det har i varje fall varit min avsikt.

En del bevis och motbevis ”saknas” i sammanställningen. Det beror på att jag bedömt att de i allt väsentligt saknar betydelse, i varje fall för det sammantagna bevisvärdet. Som ett exempel kan nämnas Trine Jensens smycke, Gry Storviks urinavgång och Yenon Levis klocka. Jag är självfallet beredd att ompröva denna bedömning och föra in ytterligare bevis och motbevis om jag blir övertygad om att de bör finnas med i en översiktlig sammanställning av det här slaget.

Promemorian är helt och hållet inriktad på *den faktiska bevisningen*, och den innehåller därför i princip inte något av den omfattande diskussion som förekommit angående undanhållanden, vilseledanden, missförstånd m.m. – inte annat än i den mån sådant har betydelse för bedömningen av den bevisning som faktiskt fanns i den ena eller andra riktningen.

Min avsikt är att denna PM ska kunna användas för genomgång av och diskussion om de olika bevisen och det samlade bevisvärdet. Den ska kunna ändras kontinuerligt i samband med en sådan diskussion och förhoppningsvis bli alltmer tillförlitlig. Alla är varmt välkomna att lämna synpunkter och föreslå kompletteringar.

I texten har jag noterat några oklarheter och frågor under skrivandet. Dessa finns inom hakparentes i texten. Jag hoppas kunna undanröja oklarheterna allteftersom diskussionen fortsätter och saker klarnar.

1 Bevisningen i fallet Charles Zelmanovits 1976

Charles Zelmanovits var femton år gammal när han försvann natten till den 13 november 1976 utanför Piteå. På kvällen hade han varit på en skoldans på Pitholmsskolan. Efter en ganska dramatisk händelse med en flicka ska han ha blivit ledsen och arg och gett sig iväg hemåt. Från den stunden var han borta. Den 19 september 1993, alltså sjutton år senare, hittades delar av hans kropp i ett skogsområde utanför staden. En jägare hittade först kraniet, varefter polisen fann ytterligare kroppsdelar. Thomas Quick började tala om mordet i terapin på Sätters sjukhus år 1993 och erkände det sedermera i polisförhör. Han dömdes för mordet av Piteå tingsrätt den 16 november 1994.

1 Sågen som hittades med metallsökare

Thomas Quick berättade att han hade styckat Charles Zelmanovits kropp med en såg och en kniv. Han kom inte ihåg vad som hände med sågen. En fintandad bågsåg hittades i det aktuella begränsade området, vid reträttvägen från fyndplatsen enligt Thomas Quicks beskrivning. Sågen hittades med metalldetektor och var i varje fall inte markägarens. Den var täckt av mossa på ungefär samma sätt som kroppsdelarna. Sågen finns i behåll i brottsutredningen.

Under resningsprocessen uppdagades att det någon tid efter mordet hade saknats en bågsåg i bagageluckan till den bil som man enligt Quick färdades i vid mordet. Det var sonen till den man (S, se punkt 4 nedan) som berättade detta för Gubb Jan Stigson; sågen hade tillhört sonen. Stigson kontaktade resningsåklagaren för att den upphittade sågen skulle kunna jämföras med sonens minne av den såg som saknades. Resningsåklagaren gjorde emellertid inte något åt saken. Den upphittade sågen var orange, sonen sa att hans var röd.

Invändning: Sågen kan ha hamnat där av en tillfällighet.

Motinvändning: Ja, men inte sannolikt. Det är ett starkt bevis att den hittades efter att Quick sagt som han gjort. Och uppgiften om den saknade sågen i S bil förstärker beviset ytterligare. Sågarna borde ha jämförts under resningsprocessen när tillfälle gavs.

2 Fyndplatsen som Quick hittade till längs en egen väg

Quick hittade till den plats där Charles kropp hade återfunnits. Han gjorde det på ett påtagligt exakt sätt och han tog en alldeles egen väg dit, en väg som det är svårt att tänka sig att någon hade valt som inte hade varit där tidigare. Redan före vallningen hade han på en skiss ritat in det korrekta avståndet mellan fastighet, vägkorsning och timmerstapel.

Invändning: Han kan ha fått hjälp att hitta.

Motivvändning: Skissen som han ritade ger starkt stöd för att han varit på platsen tidigare. Fyndplatsen var inte synlig från vallningsfordonet när Quick helt på egen hand gick rakt in mot fyndplatsen. Han visste också redan före vallningen att kroppen låg vid en större sten, Vidare kände han till lutningsförhållandena på den plats där han angav att han hade ställt bilen. Vid en förvallning i Säter uppskattade han vidare avståndet från väg till fyndplats på ett korrekt sätt. (Vallningen är filmad och vi i Öjegruppen har tillgång till filmen.)

3 *Mossan och diken som han hade nämnt tidigare*

Det fanns en viss sorts mossa på fyndplatsen som Quick påvisade vid vallning i Säter. Han beskrev tidigt ett doftminne från mossan och mossarten stämde. I skogen i Säter beskrev Thomas Quick också ett speciellt dike som hade funnits i Piteå och som han letade efter. Han hittade inget sådant dike då. Men när han kom till Piteåskogen kommenterade han att ”det var sådana här diken vi letade efter”.

Invändning: Inte mycket till bevis.

Motivvändning: Det är riktigt att det inte i sig är något starkt bevis, men det är ett indicium bland flera andra på att han hade varit i Piteåskogen, där Charles hittades.

4 *Quicks berättelse om den person som sades ha varit med stämde*

Den person som enligt Quick var med vid mordet på Charles Zelmanovits, S, tog sitt liv någon tid efter mordet. Quick berättade att S var förtvivlad över mordet och hade sagt till Quick strax före sitt självmord att han inte orkade leva. Efteråt framkom att S hade levt ett homosexuellt liv i hemlighet. Familjen såg Quicks uppgifter som en förklaring till att S förändrades mycket det sista halvåret innan han tog sitt liv. Hustrun förde noggrann dagbok och hade noterat att S var borta den aktuella kvällen; han var annars sällan borta.

Invändning: Ingen känd invändning förutom att omständigheterna inte innebär något särskilt starkt bevis. (I hovrättens resningsbeslut sägs att parterna ur förundersökningsmaterialet lyft fram omständigheter som tyder på att den utpekade medgärningsmannen inte var med vid tillfället. Men det framgår inte vilka dessa omständigheter var.)

Motivvändning: Inte något starkt bevis men en omständighet bland många som synes visa att Quicks berättelse höll ihop.

5 *Den stora stenen där kroppen återfanns*

I förhör om mordet på Charles Zelmanovits före vallningen beskrev Quick att kroppen hamnade intill en större sten, stor som en ”sugga” enligt Quick. Det stämde väl med den plats där Charles återfanns. Uppgiften om stenen var en omständighet som inte var känd från medierna.

Invändning: Ingen känd invändning.

Motivvändning: –

6 *Kroppens placering*

Vid vallningen placerade Quick figurantdockan näst intill identiskt med hur det redovisades i den tekniska utredningen att Charles kropp hade återfunnits.

Invändning: Enligt Råstam lade han dockan 180 grader fel först och rättade sig först sedan Seppo Penttinen frågat om det verkligen var rätt.

Motinvändning: Varken Seppo Penttinen, Christer van der Kwast eller Sven Å. Christanson minns att han skulle ha placerat dockan 180 grader fel först. Som Seppo minns det korrigerade Quick kroppens läge någon decimeter i förhållande till det första läget. (Vallningen finns filmad, så detta kan kollas. Vi i Öjegruppen har dock, som sagt, inte f.n. tillgång till vallningsfilmen.)

7 *Kroppsdelarna under mossan, vissa fattades*

Kroppsdelar efter Charles Zelmanovits hittades efter 17 år i ett skogsområde, delvis gömda under mossan på samma sätt som Quick beskrev vid förhör. Det var ett kranium och ytterligare en del skelettdelar. Quicks uppgifter om vilka kroppsdelar han tog med sig från mordplatsen, så som han slutligen berättade, stämmer relativt väl med vilka delar som saknades på fyndplatsen.

Invändningar: Den rättsmedicinska undersökningen visade inga spår av att Charles hade blivit utsatt för något brott. Han kan ha dött en naturlig död (se även p. 16 nedan), och det kan ha varit djur som sönderdelade kroppen. Det fanns inga spår av styckningsskador på kroppsdelarna. Skelettdelarna hade spritts ut och kriminalteknikerna hade noterat att det fanns rävgryt nära fyndplatsen. Platsundersökarna skriver, om ett påträffat ben från ena armen, att något djur dragit ut tyget och benet från jackärmen. De saknade kroppsdelarna kan ha tagits med av djur, t.ex. till ett rävgryt. – När det gäller de kroppsdelar som Quick sa sig ha tagit med fick han tydlig hjälp av förhørsledaren. Först sa Quick över huvud taget inte något om att kroppen hade styckats, och sedan sa han att han hade tagit med båda benen innan det visade sig att ett av benen fanns kvar i skogen nära fyndplatsen.

Motinvändningar: Styckningen stämde med Quicks berättelse, vilket är ett starkt bevis även om möjligheten finns att sönderdelningen kunde ha åstadkommit av djur. Djur kunde dock knappast ha sönderdelat ett ben på det sätt som var fallet när kroppen hittades; den ena halvan av benet saknades, den andra hittades. Kroppen låg begravd i mossa, vilket stämde med Quicks berättelse och talar emot en naturlig död där djur slitit sönder kroppen. Rättsläkaren sa enligt domen att det inte hade varit möjligt att konstatera om några styckningsskador uppkommit eftersom så lång tid hade gått. Ledytorna på benen var vidare söndernagda av djur, varför eventuella spår av åverkan försvunnit. – Quick sa att han tog med sig ett lårben, ett skenben och två händer, och just dessa fyra kroppsdelar saknades på platsen. Det är riktigt att han först sa att han tagit med delar av båda benen och ändrade sig först sedan det ena benet hittats i stort sett helt. Det är också riktigt att Quick först sa att han hade styckat kroppen. Däremot svarade han på frågan ”Allting är intakt då?": Inte allt.

8 *Åtskilliga nya fynd gjordes efter att Quick erkänt och berättat*

Efter att kroppen av Charles Zelmanovits hittats i skogen i september 1993 omhändertog polisen ett antal föremål på fyndplatsen. Det var en del av jackans högra framsida med dragkedja och mudd, jackan med skelettdelar, en midjeresår till jackan, kraniet med två tänder och hår, höftpartiet och vänster lårben. Sedan Quick erkänt mordet och berättat om hur han lämnat kroppen och vad han tagit med sig, återvände polisen till fyndplatsen och hittade ytterligare ett antal föremål där. Det var höger skenben (som låg en bit bort), två läderbitar, sex metallknappar och nitar som troligen kom från jeansbyxor, en mudd samt vänstra jackärmen innehållande vänstra armens ben.

Invändning: Ingen känd invändning.

Motinvändning: –

9 *Den ena skon var borta*

Quick sa att han var osäker på om båda skorna blev kvar i Piteå på fyndplatsen. Quick: ”Båda vet jag inte, men åtminstone en.” Under den tekniska undersökningen anträffades bara en sko.

Invändning: Inget starkt bevis. Han visste ju inte hur det var med skorna.

Motinvändning: Inte något starkt bevis, men ett indicium.

10 *Charles sinnesstämning*

Quick sa att Charles var ur gängorna och nedstämd och att det berodde på en konflikt han haft på kvällen med en flicka. Quick sa dessutom att han hade utnyttjat nedstämdheten för att få Charles med i bilen genom att visa sympati och trösta. Vidare jämförde han i ett förhör i utredningen om mordet på Olle Högbom Charles gråtmildhet med den aggressiva irritation som Olle visat. (Quick sa sig ha dödat även Olle Högbom, men den utredningen gick inte till åtal.) Att Charles var nedstämd bekräftades av kamrater som var på festen.

Invändning: Ingen känd invändning.

Motinvändning: –

11 *Bältet och jeansen*

Quick sa att Charles Zelmanovits hade jeans och ett läderbälte med ett spänne på. Detta stämde. (Under något av polisförhören talade han dock om ”finbyxor”, se nedan.) Spännets var av metall och utstuderat. Det borde ha hittats om Zelmanovits dog en naturlig död men är borta. Quicks beskrivning av spännets stämde med hur Charles bror beskrev det.

Invändning: Quick sa under förhören att Charles hade på sig ”finbyxor” och inte extremt tajta jeans som det i verkligheten var fråga om. När Seppo Penttinen frågade om

det var jeans blev svaret nekande. Charles bror sa att Charles hade haft mycket svårt att få på sig byxorna på kvällen, men Quick säger att han tog av Charles byxorna utan att nämna något om att det skulle ha varit besvärligt.

Motivvändning: Det är riktigt att Quick först talade om ”finbyxor” och sa nej på frågan om det var jeans. Men i följande förhör sa han att det var jeans. Hans resonemang om byxorna under förhören slutade alltid med att det var jeans.

12 *Jackan*

Quick var osäker på vilket slags jacka Charles hade haft på sig och nämnde både kavaj och fodrad jeansjacka. Hans funderingar ledde honom dock alltid till att det var en jacka med glatt yta. Och det var en skinnjacka. Han sa också att midjeresåren på jackan var insydd i tyget, vilket stämde. Och han sa att jackan var kvar på Charles kropp när han begravde den i mossan, vilket också stämde.

Invändning: Quick sa att Charles hade en fodrad jeansjacka och inte den halvlånga exklusiva och ovanliga skinnjacka som han i själva verket hade.

Motivvändning: Jackan var första gången en fodrad jeansjacka men blev sedan redan i första förhöret en mörk jacka med ”glatt yta”. Flera gånger nämnde han ”täckjacka”. – Hans beskrivning av jackan är knappast något bevis. Men midjeresåren och att jackan var kvar på kroppen har ett visst bevisvärde.

13 *Håret – motbevis*

Quick sa att Charles hade mörkt hår som inte var långt. I själva verket var det mörkblont eller cendré och nådde nästan ner till axlarna.

Motivvändning: Denna uppgift om håret stämmer. Domen nämner inte håret. Det kan konstateras att det i tidningarna hade funnits åtminstone en bild på Charles där han hade långt hår. Om Quick lärde sig fakta om mordet från tidningarna kan det tyckas att han borde ha lagt märke till håret och inte sagt fel på denna punkt.

14 *Skorna – motbevis*

Quick sa att Charles hade boots, men i själva verket hade han mockaskor av märket Playboy.

Motivvändning: Skorna nämns inte i domen och hade inte någon stor betydelse i förhören. Först nämnde Quick boots i förbifarten, närmast som en spekulation, men på slutet sa han att det var ”mer inneskor än uteskor”, bruna och i mocca. Bootsens nämndes en gång men försvann snart, medan mockaskorna avhandlades ganska ingående.

15 *Uppgifter ändrades – motbevis*

Hovrätten skrev i sitt resningsbeslut att Sture Bergwall under utredningen lämnade olika och motstridiga uppgifter om mordplats, mordvapen och tillvägagångssätt, att han anpassade sina uppgifter allteftersom och att hans berättelse växte fram successivt.

Motivvändning: I hovrättens beslut framgår inte vilka motstridiga uppgifter m.m. som närmare bestämt avses. Det framgår inte heller av redovisningen av åklagarens och Bergwalls sakframställningar att de åberopade några sådana uppgifter. Men Quick lämnade ofta motstridiga och felaktiga uppgifter. Detta minskar bevisvärdet av de uppgifter som han slutligt lämnade men sänker det inte helt om det inte framgår att han fick hjälp med uppgiften av förhørsledaren eller någon annan. Och det minskar inte bevisvärdet av de uppgifter som var korrekta från början, särskilt inte av de uppgifter som var både korrekta och unika. Sålunda saknar hovrättens resonemang betydelse när det gäller bl.a. sågen, vägen till fyndplatsen, mossan, diken, bilförarens självmord, den stora stenen, kroppens placering, de medtagna kroppsdelarna, den ena skon, Charles sinnesstämning, bältet med spännet och placeringen av jackan.

16 Inte klart att Charles blev mördad – motbevis

Det kan inte anses klarlagt att Charles Zelmanovits blev mördad. En möjlighet är att han frös ihjäl. Att kroppen var sönderdelad kan i så fall bero på att vilda djur hade slitit sönder den.

Motivvändningar: Den plats där Charles hittades låg långt ifrån vägen om han promenerade hemåt. Det är näst intill otänkbart att han skulle ha tagit sig dit till fots, något som kan illustreras med en karta över platsen. Det är också utomordentligt ovanligt att 15-åriga pojkar går ut i skogen och fryser ihjäl. Att han frös ihjäl framstår dessutom som påtagligt osannolikt vid beaktande av att kroppen var sönderdelad när den hittades. Han hade haft ganska när hem när han sist sågs på den gata som ledde fram till bostaden.

17 Matematisk beräkning av bevisvärdet

Jag har gjort matematiska beräkningar med den s.k. Bayes sats av bevisvärdet i de olika fallen. Den intresserade kan återfinna beräkningarna här: <http://goranlambertz.se/book-extra/berakningar-av-bevisvardet-i-samtliga-mal/>. När det gäller mordet på Charles Zelmanovits har jag beräknat sannolikheten för Quicks skuld till ca 99,71 %.

2 Bevisningen i fallet Johan Asplund 1980

Johan Asplund var född 1969. Han bodde med sin mamma Anna-Clara Asplund i bostadsområdet Bosvedjan i Sundsvall. Den 7 november 1980 gick Anna-Clara till sitt arbete och Johan skulle gå till skolan. Han kom dock aldrig dit och är borta sedan dess. En f.d. sambo till Anna-Clara Asplund, Lennart Andersson, misstänktes först för att ha fört bort Johan. Han åtalades inte av åklagare. Johans föräldrar, Anna-Clara och Björn Asplund, väckte då enskilt åtal mot Andersson för människorov. De företräddes av advokaten Pelle Svensson. Tingsrätten fällde Andersson för olaga frihetsberövande. Hovrätten frikände honom. – Sture Bergwall började redan år 1993 tala om att han hade begått mordet på Johan Asplund. Men det dröjde många år innan åklagaren ansåg att

bevisningen räckte för åtal. Detta kom först år 2001, sedan Bergwall/Quick hade tagit fram ett antal nya omständigheter som ansågs kunna kopplas till mordet.

1 Styckningsplatsen i Åvike

Quick visade vid vallningen var han hade styckat kroppen efter Johan Asplund, i Åvikeområdet utanför Sundsvall. Platsen överensstämde väl med hur han i förväg hade beskrivit den, bl.a. att det skulle finnas en klippformation där. När man vid vallningen närmade sig platsen på en grusväg med mycket begränsad trafik reagerade Quick med stegrad ångest. Vid vallningen och på en skiss under förhör visade Quick var han 1980 parkerade sin bil inne på en inäga. Den platsangivelsen innebar att han hade ställt bilen omedelbart intill en gårdsgårdsgrind som inte fanns vid vallningen. Gårdsgården var vid den tidpunkten riven. Vid kontakt med markägaren beskrev denne var grinden hade funnits och uppgifterna stämde med Quicks.

Invändning: Att Quick kunde beskriva platsen visar inte annat än att han hade varit där någon gång.

Motivändning: Det framstår som osannolikt att han letat upp platsen för att bluffa om att han begått ett mord där. Något mindre osannolikt är det att han varit där av någon annan anledning och valt denna plats för att ljuga om att han styckat Johan där. Bevisvärdet ligger framför allt i uppgiftens samband med hundmarkeringarna (p. 3 och 4). (Det kan tilläggas att Seppo Penttinen frågade Sten-Ove Bergwall om han och Quick möjligen besökte platsen under sin cykeltur från Piteå till Falun. Svaret var ett definitivt nej.)

2 Grönt hus på väg mot Åvike

Quick berättade i förhör före vallningen att det längs den väg han färdades mot Åvikeområdet låg ett hus på vänster hand med en ljusgrön färg. Han kunde väl beskriva den ovanliga färgnyansen. Utredningen visade att det fanns en fastighet med en sådan färg på vänster hand längs den aktuella körsträckan.

Invändningar: Att Quick kunde beskriva detta hus visar inte annat än att han kört förbi där någon gång. Han kan också ha chansat på att det skulle ligga ett sådant hus längs vägen mot Åvike.

Motivändningar: Det framstår som osannolikt att han kört denna väg för att senare bluffa om att han begått ett mord vid slutet av vägen. Något mindre osannolikt är det att han kört där av någon annan anledning och valt platsen för att ljuga om att han styckat Johan i Åvike. Bevisvärdet ligger framför allt i uppgiftens samband med styckningsplatsen och hundmarkeringarna (p. 1, 3 och 4).

3 Zamos markeringar på styckningsplatsen i Åvike

Likhunden Zampo markerade tydligt där Quick sa sig ha hanterat den döda kroppen efter Johan. Detta är inte filmat men ett protokoll finns. Hunden markerade på den angivna platsen (5–6 kvm stor) och inte alls i övrigt inom det ca 6–7 000 kvm stora söksområdet.

Invändningar: Det var inte en så distinkt markering inom ett mycket litet område som påstås. Och inget hittades där. – Hunden hade vid ett test 1997 i Norge visat sig mindre tillförlitlig.

Motivändningar: Jo, det framgår av protokollet att markeringen på den plats där Quick hade pekat var just så distinkt och precis. Och han pekade ut platsen vid två separata vallningstillfällen utan att det var någon skillnad mellan de båda gångerna. Att inget hittades beror på att det enligt Quicks berättelse var kroppsvätskor som rann ner i marken. – Vid testet 1997 hade hunden fem rätt och två fel, varvid de två felen kunde ha rimliga förklaringar. (Detaljerade uppgifter finns att få för den som vill.) Hunden hade många gånger visat sig kunna lokalisera döda människor eller doftmolekyler efter döda människor. I flera andra skarpa sök hade den haft en perfekt träffbild och även lokaliserat drunknade på avsevärda djup. (I ett uppmärksammat mordfall i Mellansverige, Malinfallet i Husum 1997, markerade t.ex. hunden korrekt ca 1 år efter det att kroppen avlägsnats från fyndplatsen.) Och även om hunden inte vore skicklig över huvud taget är det utomordentligt osannolikt att den skulle markera på just den plats där Quick pekat, om det inte vore just för att det där funnits något att hitta. Hur bar sig Quick åt för att peka på just den plats där hunden senare skulle komma att markera?

4 *Zamos markeringar i Västansjö*

Även i Västansjö, några kilometer från Åvike, markerade likhunden Zampo tydligt där Quick sa sig ha hanterat den döda kroppen. Detta är inte filmat men ett protokoll finns. Quick sa sig ha kastat ner huvudet från en liten höjd. Hunden markerade på två platser med ett par meters mellanrum ca 20 meter från höjden. Den markerade inte alls i övrigt inom det ca 7 500 kvm stora sökområdet.

Invändningar: Hunden markerade inte där huvudet borde ha hamnat, alldeles nedanför höjden, utan en bit bortanför. Dit kunde man kasta huvudet bara om man använde stor kraft. Och inget huvud hittades på platsen. – När det gäller hundens skicklighet, se p. 3.

Motivändningar: Det var inget konstigt med att huvudet hamnade ca 20 meter från höjden. Inte heller var det något konstigt med att huvudet inte låg kvar. Kriminaltekniker gjorde ett test genom att kasta en större kålhuvud från den klippavsats där Quick sa att han stått. Det var inga problem att hamna där hundmarkeringarna gjordes. (Den makabra undersökningsmetoden är inte offentlig.) – När det gäller hundens skicklighet och betydelsen av detta, se p. 3.

5 *Zamos markeringar på Främby udde*

Vid Främby udde utanför Falun pekade Thomas Quick ut ett begränsat strandområde vid sjön Runn som intressant. Han vallades i området sedan han berättat att han hanterat kroppsdelar efter Johan där. När liksökhunden Zampo togs till området två veckor senare markerade den mycket tydligt vid detta strandområde. Den simmade bl.a. under intensiv skallmarkering ut till en sten där Quick senare sa att han hade suttit och krossat ben efter pojken. Hunden fick upp vittring i ett tidigt skede långt från strandlinjen. Ett par dagar senare togs Thomas Quick på nytt till platsen. Han frågade då om hunden hade markerat i vattnet, och när svaret var ja grät han. Han berättade att han hade gömt en benbit under en markant tallrot i strandlinjen och att han hanterat rester av en

fingerfalang vid stenen. – Den markerade platsen inklusive sträckan mellan strandlinjen och stenen är i omfång mycket begränsad i förhållande till hela sökområdet, som var ca 6–7 000 kvm stort.

Invändningar: Inga fynd gjordes på Främby udde, inte ens av den benbit som Quick sa sig ha lämnat kvar. Efter att Zampo markerat inom strandområdet togs Quick åter dit. Han pekade då ut precisa platser där han skulle ha hanterat ben från Johan. Men de sammanföll inte med de platser där Zampo markerat. – När det gäller hundens skicklighet, se p. 3. – Poliserna kunde ha berättat för Quick var Zampo hade markerat, därför är Quicks utpekanden efter Zampos markeringar inte tillförlitliga.

Motivändningar: Endast benbiten var sådan att den kunde ha hittats efter så många år som det handlade om. Men sjön är reglerad och nivån varierar kraftigt under året, vilket gör att vattnet bearbetar strandlinjen av och till. Det kunde lätt göra att benbiten försvann. – Det stämmer inte att Quick pekade på andra platser än där Zampo hade markerat. Han pekade bl.a. ut en sten ute i vattnet där han hade suttit och krossat ben efter pojken. Zampo hade markerat mycket starkt i vattnet mellan stranden och stenen några meter ut. – När det gäller hundens skicklighet och betydelsen av detta, se p. 3. – Man kan inte gärna hävda både att Quicks utpekanden vid stranden var felaktiga och att de visserligen var riktiga men inte tillförlitliga. – Det huvudsakliga värdet av beviset är att det var Quick som anvisade Främby udde från början, annars skulle man inte ha gjort någon undersökning där. Hur bar han sig åt för att anvisa ett specifikt strandområde vid en sjö där hunden strax senare skulle komma att markera på flera platser för död människa?

6 Fosfathalterna i marken på utpekade ställen

Man mätte upp fosfathalterna i marken där Quick sa att han hade varit med Johan Asplund. Fosfat bildas när organiskt material förmultnar och fosfathalten är högre ju mer som har förmultnat på platsen. (På fosfatkartorna är kurvorna tätare ju högre halterna är.) Halterna var klart förhöjda på bl.a. de ställen där Quick sa att han hade hantelat pojkens kropp. På så sätt samverkar resultaten av hundsökningarna med resultaten av fosfatmätningarna. Och de samverkar även på så sätt att hunden inte markerade på de betydligt fosfatförhöjda platser där döda djur, eller delar av djur, återfanns. – Fosfathalten ger ett bättre begrepp än hundsökningen om storleken på det som har förmultnat. (På en plats där ett kadaver efter en kviga hade förmultnat gjordes ingen fosfatkartering, där låg benen helt synliga. På bl.a. denna plats markerade inte hunden.)

Invändningar: Enligt Bergwallkommissionen (s. 527 n) markerade hunden ”på några av dessa platser”, alltså där förhöjd fosfathalt hade mätts upp. – Att det var förhöjda fosfathalter inom det område där Quick pekade och hunden markerade kan bero på att något djur dött där.

Motivändningar: Kommissionens uttalande om flera platser torde bero på att Zampo grävde på flera platser inom det område där Quick hade pekat. Det kan bero på att doftmolekyler sprider sig under åren genom snösmältning och regn. Men hunden markerade bara inom det begränsade område där Quick hade pekat och där förhöjda fosfathalter uppmättes. – Ja, de förhöjda fosfathalterna kan bero på att något djur dött på platsen. Men de höjda halterna stämmer också med Quicks påstående att han hanterat en död människokropp där. Och eftersom Zampo inte vid tester markerat för döda djur (som ett kvigkadavers benrester, se ovan), torde markeringen kunna härledas till något annat.

7 *Mörk pojke med tröja med visst mönster*

Quick beskrev att han såg en mörk pojke skynda sig ut från en angränsande port i förhållande till den där Johan senare kom ut. I utredningen konstaterades att det på den angivna adressen hade funnits en pojke, Stefan Lövgren, vars utseende vid den aktuella tiden stämde väl med den beskrivning som Quick hade lämnat. Quick berättade också att pojken hade en stickad tröja med ett karakteristiskt mönster (grå med svarta mönsterstickningar). Han tecknade en skiss av tröjan. Denna hittades och mönstret stämde väl med teckningen. Quick beskrev även att pojken smet iväg runt ett av hyreshusen som låg i den riktning pojken brukade ta för att hinna med skolbussen. Just där finns fortfarande en genväg, men inte på andra ställen i bostadsområdet. Quick sa även att pojken vänt sig om efter att ha kommit ut ur porten och tittat upp mot fönster på andra våningen. Det visade sig vid polisens kontroll att det var där han bodde.

Invändning: Quicks beskrivning av Stefan Lövgrens utseende och av tröjan stämde inte alls särskilt väl. (Det förs en detaljerad diskussion om detta.)

Motinvändning: Tingsrätten skrev om Stefan L: ”vars utseende vid den aktuella tiden väl överensstämde med den beskrivning Quick givit”. Och om tröjan: ”Det har vidare konstaterats att Stefan Löfgren hade en sådan tröja som Quick beskrivit och ritat upp.” – Bevisvärdet av uppgiften ligger i att den tillsammans med övriga Quicks uppgifter om Johans bostadsområde den aktuella morgonen ger starkt stöd för att Quick faktiskt var där. Även om beskrivningen av Stefan L och tröjan inte stämde på pricken har det inte någon större betydelse för det samlade bevisvärdet. Det viktiga var att pojken kom ut från en angränsande port strax innan Johan kom ut och att Quick visste att tröjan var grå med svarta mönsterstickningar.

8 *Ljudet som från en dieselmotor*

Quick nämnde i ett faxmeddelande till sin advokat angående mordet på Johan Asplund, innan det var känt på annat sätt, att det kom ett ljud som från en dieselmotor när han stod och väntade vid skolan i Johans bostadsområde. Det visade sig vid kontroll att det uppstod ett mycket speciellt ljud i form av "dieselliknade" eller "brummande" ljud när fläktsystemet aktiverades ca kl. 07.45 på morgonen. Ljudet varade endast någon minut tills fläkten kommit upp i varv. Quicks beskrivning av ljudet korresponderade med hur det beskrevs av skolans vaktmästare. De besök som Quick gjorde i området tillsammans med sin terapeut och i samband med utredningen skedde vid tidpunkter då ljudet inte kunde ha hörts. Han sa att han hade stått vid en vägg som saknade fönster när han hörde ljudet. Det fanns två sådana väggar i hela det stora skolkomplexet, den ena ca fem meter från luftintaget till den stora fläkten.

Invändningar: Detta är en omständighet som är lätt att gissa sig till. Sådana fläktsystem fanns överallt. Han hade också gjort flera besök i området innan han lämnade uppgiften och kunde då ha observerat ljudet.

Motinvändning: Inget av besöken som Quick senare gjorde i området ägde rum vid den tidpunkt på morgonen då ljudet uppkom. Dessutom fanns inte fläktsystemet kvar vid vallningarna. Det var nu moderniserat och gav inte ifrån sig något ljud längre.

9 *Damen som ropade Lisa*

Quick sa i förhör om Johan-mordet att han såg två kvinnor varav den ena, som han beskrev som en parant kontorsdam, ropade Lisa eller Elisabeth till den andra. Vid undersökning kom man fram till att uppgifterna stämde på två kvinnor som arbetade i ICA-affären i området. Den ena hette Liisa (med den stavningen). Hon kom från rätt håll i förhållande till sin bostad och Quick kunde beskriva hennes promenadriktning. Han var också påfallande säker på hennes klädsel. Hon visste vem som kunde ha ropat till henne. (Det här är en av de fem punkter som Quick tog fram sedan åklagaren hade sagt att dittillsvarande uppgifter inte räckte till åtal, utan att han var tvungen att komma med ytterligare detaljer som kunde övertyga.)

Invändning: Enligt Quick skulle den kvinna som hette Liisa ha varit i 50-årsåldern. Men i själva verket var hon 24 år och gravid.

Motinvändning: Quick sa att han inte hörde vem av de båda kvinnorna som ropade till den andra. Han sa att den ena var i 30-årsåldern och den andra i 50-årsåldern.

10 *Slamsugningsbilen*

Quick sa att det hade funnits en brunaktig slamsugningsbil i området när han var där och tog Johan. Det framkom att det mycket väl kan ha varit så. Det var ganska frekvent just då att det var en slamsugningsbil i området. Det berodde på att en bäck hade svämmat över och vattenfyllt källare på den väg i området som Quick angav. Han visste alltså var i området som bilen hade befunnit sig, hans uppgift stämde med platsen för översvämningarna. Den bil som användes var ”konjaksbrun”.

Invändning: Det har inte framkommit att det var en slamsugningsbil i området just den morgon då Johan försvann.

Motinvändning: Det stämmer. Men bilen *kan* ha varit där den morgonen. Och enligt en av förarna, som vittnade i tingsrätten, var det troligt eftersom man var i området ett par gånger i veckan under den aktuella tiden.

Punkterna 7 – 10, gemensamt

Beträffande punkterna 7 – 10 ska noteras att advokat Olsson i resningsansökan hävdade att Quicks ingående kunskap om miljön i Bosvedjan tillkommit i samband med vallningar. Detta var dock en omöjlighet eftersom dessa fyra omständigheter (pojken med tröjan, fläktljudet, damen som ropade och slamsugningsbilen) inte var tillgängliga för inläring när vallningarna skedde. I stället aktualiserades dessa omständigheter en dryg månad efter vallningen i Bosvedjan, efter det att åklagaren kommit fram till att bevisningen inte räckte för åtal. Då sände Quick ett faxmeddelande till sin advokat där omständigheterna räknades upp. I sin bok ”Bara jag vet vem jag är” överger Bergwall den invändning som advokat Olsson använt i resningsansökan och hävdar i stället att han kommit på uppgifterna vid brainstorming med försvararen i Johan-målet (Sten-Åke Larsson) och psykoterapeuten (Birgitta Ståhle). Båda har meddelat att de inte deltog i någon sådan brainstorming. Och hur skulle de ha kunnat bidra med de angivna fyra omständigheterna? Skulle de ha känt till att pojken med tröjan, fläktljudet, damen som ropade och slamsugningsbilen förekom den morgon då Johan Asplund försvann?

Om Quick bluffade när han erkände, som han nu hävdar, kan det tyckas att han borde ha nämnt en eller annan uppgift om bostadsområdet som inte alls stämde. Det faktum att han hade i princip rätt på allt har ett högt bevisvärde.

Invändning: Ingen känd invändning.

Motinvändning: –

11 Johans födelsemärke och bråck

Vid polisförhör beskrev Thomas Quick ett ärr och att det var något fel på pungen hos Johan Asplund. Polisen kände inte till dessa kännetecken på kroppen innan Quick nämnde dem. Vid ett senare förhör sa pojkens mamma att Johan hade ett födelsemärke och att han också hade haft pungbråck men att det var läkt vid den tidpunkt då Johan försvann. Hennes teckning av födelsemärket stämde väl med Quicks. Han ändrade sina uppgifter under förhören, men det var han som först nämnde dessa kännetecken. För tingsrätten redovisades noggrant hur uppgifterna växte fram och ändrades. Det skedde med overheadbilder där det angavs exakt när i tid uppgifterna lämnades av Thomas Quick respektive Anna-Clara Asplund och hur Quick ändrade sin berättelse över tid.

Invändningar: Quick kallade födelsemärket för ett ärr, det måste anses rejält fel. Och han placerade det alldeles fel på kroppen. Hans uppgifter ändrades allteftersom han fick ledande frågor från förhørsledaren, och han kan mycket väl ha anpassat dem så som det passade för att de skulle stämma. – Quick sa att Johan hade en märkvärdigt ihopdragen pung, men den åkomman var enligt föräldrarna sannolikt borta vid den tidpunkt då Johan försvann.

Motinvändningar: Vid huvudförhandlingen redovisades det som sagt noggrant hur uppgifterna växte fram och ändrades, varför tingsrätten kunde beakta möjligheten att Quick anpassade sina uppgifter till frågorna. En läkare sa i domstolen att ett sådant s.k. hydrocele som Johan hade i pungen kan växa till sig snabbt om personen utsätts för våld. – Quick fick en fråga angående ”ärret” som kanske kan betraktas som något ledande. Det var när Seppo Penttinen ville kolla om det verkligen var fråga om ett ärr och han därför frågade om ärret var som en tändsticka. Han fick då svaret att det var som ”två tändstickor i bredd”. Detta var innan Anna-Clara Asplund hade sagt att det rörde sig om ett födelsemärke. Quick ritade en skiss som var i princip identisk med den som Johans mamma ritade två dagar senare. Vidare frågade Seppo Penttinen, också något ledande, om ”ärret” var ljusare än kroppen, varvid Quick svarade att det tvärtom var mörkare. Det ledde till frågan om det var ett födelsemärke, varvid Quick svarade ”ja just det!”. [Ställdes den frågan före eller efter det att Anna-Clara Asplund sagt att det var ett födelsemärke?] – Det viktigaste med detta bevis är att Quick var den som först påtalade de båda avvikelserna och att de stämde ganska bra. Varför nämnde han just dessa båda saker på Johans kropp om han bluffade?

12 Inga kända motbevis

Det finns inte några kända motbevis i Johan-fallet. Däremot finns en person som misstänktes för mordet, se inledningen till avsnitt 2.

13 *Matematisk beräkning av bevisvärdet*

Jag har som sagt gjort matematiska beräkningar med den s.k. Bayes sats av bevisvärdet i de olika fallen. När det gäller mordet på Johan Asplund har jag beräknat sannolikheten för Quicks skuld till ca 99,99 %.

3 **Bevisningen i fallet Trine Jensen 1981**

Trine Jensen var 17 år när hon försvann den 25 augusti 1981 från centrala Oslo. Hon hittades mördad en och en halv månad senare, den 11 oktober. En omfattande polisundersökning gjordes och tusentals förhör hölls, men utredningen ledde inte till att någon misstänkt kunde utpekas. Dödsfallet väckte stor uppmärksamhet i norska tidningar. Vid polisförhör på Sätters sjukhus framkom att Thomas Quick hade kunskaper om omständigheterna kring Trine Jensens död. Han förhördes av norsk polis och ville vallas på de platser som var aktuella för att få bättre förutsättningar att berätta. Under en vallning den 16 augusti 1999 vägledde han de personer som deltog praktiskt taget ända fram till den plats där Trine Jensens kropp hade hittats arton år tidigare.

1 *Fyndplatsen*

Vid vallningen anvisade Quick en märkligt kraftig trädgren som riktmärke mot fyndplatsen, varefter denna lokaliserades. Han sa att grenen pekade direkt mot fyndplatsen, vilket stämde precis. Grenen hade inte nämnts tidigare. Även i övrigt pekade han ut området vid fyndplatsen utan större tvekan. Han hamnade ca 30 meter från den faktiska platsen, och ställena var mycket lika. (Det sagda framgår av videofilmen från vallningen.) I förhör före vallningen visade han på skisser hur närmiljön kring Trine Jensens kropp såg ut. Det gäller bl.a. markanta lutningsförhållanden, som man inte hade kunnat tillgodogöra sig från pressfoton. – Den kriminaltekniker som gjorde platsundersökningen när kroppen hade anträffats hittade inte längre till fyndplatsen utan fick be om hjälp. Vegetationen var kraftigt förändrad vid vallningen jämfört med när kroppen hittades.

Invändningar: Inga kända invändningar.

Motinvändningar: –

2 *Vägen till fyndplatsen*

Vägnätet i Oslos utkanter var helt ombyggt vid vallningen, bl.a. med en ny sträckning av E 18. Quick påvisade den gamla utfarten. Därifrån lotsade han under stundtals svår ångest vallningsteamet fram till fyndplatsen. Några hundra meter innan han tog av på den vägsträcka som ledde fram till rätt plats reagerade han med mycket stark ångest när han såg vägkorsningen. De som var med i bilen sa att det var uppenbart att han visste var han skulle ta av. (Det skedda framgår av videofilmen från vallningen.) När han sedan, efter att bilen parkerats, skulle gå till fyndplatsen valde han en annan väg än den närmaste och en väg som han knappast kunde ha lärt sig av någon. En kriminaltekniker behövde hjälp att hitta till platsen fast han varit där tidigare, medan Quick hittade direkt.

Invändningar: Inga kända invändningar.

Motinvändningar: –

3 *Stopp på p-plats*

I förhör berättade Quick att han stannade till på en p-ficka och snörde ihop Trines händer med handtagsremmen på hennes bag. Vid vallningen gjorde han spontant ett sådant stopp.

Invändningar: Kan vara ett rent påhitt från Quicks sida, har inget bevisvärde om han nu säger att han faktiskt hittade på det.

Motinvändningar: Det är riktigt, bevisvärdet av denna omständighet är i sig begränsat. Men uppgiften bidrar till autenticiteten och detaljrikedomen i hans berättelse och gör den allmänt sett mer tillförlitlig än om den inte skulle ha innehållit denna detalj. Se även p. 10 om vittnesuppgifter.

4 *Kammen*

Thomas Quick sa att han hade lagt en kam på Trine Jensens kropp. Det återfanns en kam på hennes kropp när hon hittades.

Invändningar: Han kan ha fått veta detta genom polisen, ”utanför protokollet”.

Motinvändningar: Inget i förundersökningsprotokollet tyder på annat än att uppgiften kom spontant från honom själv när han berättade om mordet och hur han lämnade kroppen på fyndplatsen. Förhørsledaren säger att det var så det var. Ingen av de medverkande poliserna har i något sammanhang beslagits med den sortens bedrägligt beteende.

5 *Väskremmen med strypsnaran*

Quick berättade att han ströp Trine Jensen med remmen till hennes väska och gjorde en karakteristisk snara av den. Det var en löpsnara – alltså inte vilken knut som helst – som drogs åt och fixerades med ytterligare en knut. En sådan snara av en väskrem fanns vid hennes kropp. Den var karakteristisk, och efteråt gjorde Quick knutar som i väsentliga delar överensstämde med knuten på remmen. Knuten på remmen löstes upp först sedan Quick berättat om hur han hade använt remmen för att strypa Trine. Remmen hade alltså legat knuten hos polisen. – I sin bok påstår Bergwall att rättsläkaren Anders Eriksson visade röntgenbilder på skadorna för honom och att han av denne fick veta att Trine var strypt med en snara.

Invändningar: Han kan ha fått kunskap om remmen och snaran genom polisen eller rättsläkaren, även hur knutarna såg ut.

Motinvändningar: Inget i förundersökningsprotokollet tyder på annat än att uppgiften kom spontant från honom själv när han berättade om mordet. Förhørsledaren säger att det var så det var och rättsläkaren förnekar bestämt att han skulle ha begått ett sådant

allvarligt tjänstefel som Bergwall påstår. Han var inte heller närvarande vid det möte som Bergwall beskriver i det enda förhör som hölls med honom under resningsprocessen (den 30 juni 2010). Förhørsledaren Seppo Penttinen hämtade Eriksson vid Borlänge flygplats först dagen därpå.

6 *Skadorna på huvudet*

Quick beskrev hur han hade slagit Trines huvud hårt mot taket på bilen när de steg ur vid mordplatsen. Han beskrev också hur han senare när han bar henne hade slagit hennes huvud upprepade gånger mot trädstammar som han passerade. Rättsläkarna konstaterade skador på båda sidor om kraniet som kunde ha uppkommit på det sätt som Quick hade berättat.

Invändningar: Han kan ha fått kunskap om skadorna genom polisen och berättat om skadorna på huvudet så att det passade med skadorna.

Motivvändningar: Enligt polisen gavs ingen sådan information ”under bordet” till Quick. Ingenting tyder heller på att så skedde, förutom att Bergwall lär säga så i dag.

7 *Trine avklädd på underkroppen*

Quick sa att Trine var avklädd på underkroppen när han lämnade henne. Hon återfanns på det sättet.

Invändningar: Han kan ha fått veta detta genom polisen, ”utanför protokollet”.

Motivvändningar: Inget i förundersökningsprotokollet tyder på annat än att uppgiften kom spontant från honom själv när han berättade om mordet och hur han lämnade kroppen på fyndplatsen. Förhørsledaren säger att det var så det var.

8 *Framstupa sidoläge*

Quick sa att han lämnade Trine i framstupa sidoläge. Det var så hon låg när hon hittades. Han sa också att ”hon låg som Levi”, vilket stämde.

Invändningar: Han kan ha fått veta detta genom polisen, ”utanför protokollet”.

Motivvändningar: Inget i förundersökningsprotokollet tyder på annat än att uppgiften kom spontant från honom själv när han berättade om mordet och hur han lämnade kroppen på fyndplatsen. Förhørsledaren säger att det var så det var. Här tillkommer dessutom att han jämförde med Levi, vilket ytterligare ökar sannolikheten för att han verkligen visste hur det var. För varför skulle han jämföra Trine Jensens läge med Yenon Levis om han inte hade sett någon av dem i verkligheten?

9 *Kvistar på kroppen*

Quick sa att han lade några få grenar över Trines överkropp när han lämnade henne. Det stämmer med fynden av enstaka grankvistar som täckte just överkroppen. Ingen i

utredningen hade reflekterat över kvistarna förrän Quick berättade att han lagt dit dem. Innan dess troddes de ha fallit från kringliggande träd och hamnat på kroppen av en slump.

Invändningar: Han kan ha fått veta detta genom polisen, ”utanför protokollet”.

Motivändningar: Inget i förundersökningsprotokollet tyder på annat än att uppgiften kom spontant från honom själv när han berättade om mordet och hur han lämnade kroppen på fyndplatsen. Förhørsledaren säger att det var så det var.

10 *Den röda bilen*

Flera vittnen hade oberoende av varandra sett en röd mindre bil med en man och en kvinna som bråkade med varandra under färd. Bilen framfördes vingligt och ett vittne såg den stanna till på en p-ficka. Ett annat vittne hade sett mannen trycka ner kvinnan mot golvet. Quick sa att han hade använt en röd mindre bil vid det här tillfället och att han stannade vid en parkeringsficka. (Vid vallningen gjorde han spontant ett stopp just vid den parkeringsficka där vittnet hade sagt att den röda bilen stannat till, se p. 3.) Vittnenas uppgifter stämde även tidsmässigt väl med Quicks berättelse.

Invändningar: Detta kan ha varit en helt annan bil. Det finns inget vittne som pekar ut Quick eller Trine.

Motivändningar: Färden med bilen var så pass anmärkningsvärd att flera vittnen lade märke till den. Och uppgifterna om bil, personer och tidpunkt stämmer. Överensstämmelsen är så pass anmärkningsvärd att vittnesmålen och Quicks berättelse om saken klart påverkar det samlade bevisvärdet.

11 *Christiansons kunskapstest*

En grupp om tio personer, varav två erfarna brottsutredare vid polisen, fick ta del av pressklipp från olika svenska och norska tidningar. Uppdraget var att de skulle beskriva offren (såväl Trine som Gry), hur gärningarna hade utförts, fyndplatsen samt skadebilden. De skulle tänka sig att de var gärningsmannen. Svaren jämfördes med de uppgifter som Quick hade lämnat under förhör. Resultatet visade att Quick hade kunnat lämna avsevärt fler korrekta faktauppgifter än de personer kunde som hade att utgå från sin egen föreställningsförmåga och vad som hade publicerats i tidningarna. Han kände till ca tio gånger fler okända fakta än försökspersonerna gjorde.

Invändningar och motivändningar

Kunskapstestet har varit mycket omdiskuterat. Det kritiserades på en rad punkter av personer som anlätades under resningsprocessen. Jag har skrivit en promemoria om det som kan tillhandahållas för den som så önskar (Promemoria 150811 om bevisvärdet av kunskapsundersökningen i två av Quickmålen). Här återges det avsnitt i min bok Quickologi som behandlar testet.

Kritiken bestod av i huvudsak följande:

1. Quick svarade inte på samma frågeformulär som de andra.
2. Quick hade 700 gånger längre tid på sig att sätta sig in i rollen som gärningsman.

3. Bedömningen av testet gjordes utan avdrag för felaktiga svar. Därmed kunde Quick få fler rätt genom att chansa.
4. Vilka svar av Quick användes? Troligen gjorde man ett urval baserat på vilka svar som var "bäst".
5. Quick fick besöka brottsplatserna och kunde då ha fått information som han kunde använda.
6. Frågorna valdes efter att Quicks svar var kända.
7. En del svar krävde specialkunskaper och Christianson tog hjälp av Rättsmedicinalverket för att bedöma Quicks svar, medan något motsvarande inte skedde med försökspersonernas svar.
8. Ingen rättningsmall fanns innan testet genomfördes, varför man kunde tolka svaren individuellt och på ett gynnsamt sätt.
9. Försöksledaren kände till vilka som svarade och kunde därmed omedvetet snedvrída svaren och analysen på grund av sina förväntningar.
10. Det saknades "referensstandard" i form av ett erkänt objektivt test som man kunde jämföra undersökningen med.
11. Det finns tecken på att Quicks svar användes som facit. Ett exempel är att Christianson skrev att Quick var den ende som angav strypning med snara som primär dödsorsak för Trine Jensen och menade att detta stämde. Men i domen stod att dödsorsaken inte kunde fastställas.
12. Ingen rättningsmall fanns när det gällde uppgifterna i norska tidningar. Ingen anonymisering skedde.
13. Det fanns inte någon motivering till hur urvalet av pressklipp gjordes, och det angavs inte i metodbeskrivningen vilka pressklipp som deltagarna fick.
14. Vissa bedömningar av svaren var otydliga eller godtyckliga. Vissa uppgifter fanns helt eller delvis i tidningarna utan att det angavs i testet.
15. För att undvika slumpeffekter brukar man göra signifikanstester vid statistiska tester. Det gjordes inte här.

Kritiken kan sägas gå ut på tre saker, *dels* att Quicks svar lämnades under helt andra förutsättningar än kontrollgruppens (se punkterna 1, 2, 3, 5, 6 och 7), *dels* att vissa åtgärder som normalt vidtas för att undvika fel i statistiska test försumrades (10, 12 och 15) *och dels* att det fanns utrymme för Christianson och andra att mer eller mindre medvetet styra resultaten (4, 8, 9, 11, 13 och 14).

Det är givet att förutsättningarna skilde sig åt när frågorna ställdes och svaren gavs. Det kan kanske ha påverkat resultatet något, men i så fall knappast mer än marginellt. Och skillnaderna kunde inte gärna undgås när förutsättningarna var som de var: Quick hade lämnat ett antal uppgifter och dessa skulle jämföras med svaren från en kontrollgrupp. Det är att märka att Christianson inte gjorde någon "bedömning" av Quicks svar, varför det som sägs i p. 7 bland invändningarna är fel. Christianson fick helt enkelt de färdiga svaren på sina frågor från polisen och förde in dem i svarsformuläret utan någon egen värdering.

Det är vidare att märka att Quick lämnade sina svar i så kallade dialogförhör, det vill säga där allt som sades spelades in och nedtecknades. Det kan när som helst studeras i detalj när och hur svaren gavs. Det finns visserligen inte någon garanti för att Quick inte lärde sig vissa av uppgifterna från polismännen, men studerar man förhörprotokollen kan man inte se några tecken på det.

Den kritik som gäller de statistiska förutsättningarna för testet framstår enligt min mening som ganska sökt. Situationen var som den var, med Quick som hade lämnat ett antal svar under polisförhören och en önskan om att undersöka hur dessa svar om kända fakta förhöll sig till svar som lämnades av en kontrollgrupp. Att det inte kunde finnas någon "referensstandard" för ett test som detta (p. 10 bland invändningarna) är självklart. Lika självklart är att det inte kunde göras någon signifikanstest (p. 15). Det är en statistisk metod att testa vetenskapliga hypoteser. Hypotesen förkastas om verkligheten avviker osannolikt mycket från vad hypotesen förutsäger. Här handlade det uppenbarligen inte om något sådant.

Efter det att Sjöberg hade kommit med sin kritik diskuterade Sven Å Christianson testmetoden med en kollega på Stockholms universitet, en professor i statistik, som menade att de förutsättningar under vilka testet utfördes var fullt godtagbara.

Även den kritik som handlar om möjlig personlig påverkan på resultaten måste ses mot bakgrund av hur svaren gavs. Quick lämnade sina svar i polisförhören, och i den mån han hade gett ett besked om en faktauppgift noterades detta som hans svar. Läser man förhören ser man att de uppgifter det handlar om lämnades på ett sådant sätt att det knappast var någon tvekan om vad som var hans svar. När det gällde Gry Storvik kände förhørsledaren Seppo Penttinen inte heller till något om detaljerna i utredningen, en medveten strategi från norsk polis sida för att undvika läckage från polisen till den förhörde. Där hade han alltså inte ens en teoretisk möjlighet att föra över information. Penttinen bedyrar att han inte heller i övrigt gav Quick information som inte framgår av förhørsprotokollen. Visst är det möjligt att Quick ändå kan ha fångat upp något, men det finns inte något i materialet som tyder på att det i så fall rörde sig om något av betydelse. Man kan aldrig veta, men vad finns det egentligen för anledning att misstänka det?

Påståendet att det saknades en rättningsmall (p. 8 bland invändningarna) är direkt felaktigt. En rättningsmall fanns. – Påståendet att Christianson kände till vilka som svarade och därmed omedvetet kunde snedvrída svaren och analysen på grund av sina förväntningar (p. 9 bland invändningarna) är orimligt med hänsyn till hur testet genomfördes. – Angående p. 11 bland invändningarna (tecken på att Quicks svar användes som facit), se nedan efter nästa stjärna.

Jag menar att man kan vara rimligt säker på att Quicks svar var riktiga i den meningen att de i allt väsentligt motsvarade vad han visste eller trodde sig veta om de olika detaljerna. Försökspersonernas svar var inte manipulerbara eftersom de lämnades på uttryckliga frågor som nästan alltid hade färdiga och tydliga svar.

Det är alltså svårt att se att det finns några felkällor av betydelse i testet. Och även om så vore, måste resultatet rimligen anses så utslagsgivande att det inte kan råda något tvivel om att Thomas Quick *antingen* kände till *eller* gissade rätt beträffande åtskilligt fler okända fakta om de båda morderna (alltså sådana fakta som inte var kända genom tidningarna) än personerna i kontrollgruppen. Det är näst intill orimligt att tänka sig att skillnaderna har en slumpmässig förklaring. Det betyder att de rimligen bara kan förklaras av att Quick faktiskt kände till betydligt fler detaljer om de båda morderna än personer som fick hjälp på traven i form av tidningsartiklar. Och det kan i sin tur ha någon av två förklaringar: *Antingen* var han gärningsman, *eller också* hade han skaffat sig kunskaperna från förhørsledaren (Seppo Penttinen), eller andra personer som av någon anledning satt inne med kunskaperna. Och då finns det återigen anledning att påminna om att Seppo Penttinen undanhölls uppgifter från utredningen om mordet på Gry Storvik, just för att det inte skulle finnas grund för några misstankar om att han berättade saker för Quick vid sidan av protokollet.

Det bör här nämnas att beslutet att Seppo Penttinen som en kvalitetssäkringsåtgärd skulle hållas okunnig om utredningen togs av åklagaren, Christer van der Kwast, och hans norska kollega i samråd.

12 *Finns några kända motbevis?*

Några kända motbevis finns inte. Och det finns inte någon annan person som skäligen kan misstänkas för mordet.

13 *Matematisk beräkning av bevisvärdet*

Jag har som sagt gjort matematiska beräkningar med den s.k. Bayes sats av bevisvärdet i de olika fallen. När det gäller mordet på Trine Jensen har jag beräknat sannolikheten för Quicks skuld till ca 99,93 %.

4 **Bevisningen i fallet Appojaure (Janny och Marinus Stegehuis) 1984**

Janny och Marinus Stegehuis var från Nederländerna. De var i Sverige på semesterresa sommaren 1984. Janny var trettiofyra år, Marinus trettionio. De kom den 12 juli på eftermiddagen till en plats vid sjön Appojaure invid Stora Lulevattnet nordväst om Porjus i Norrbotten, och reste sitt tält där. Det bestod av innertält och yttertält. Följande dag, den 13 juli, upptäckte några turister som kom till platsen ett nedrasat tält med i varje fall en död människa i. Polis larmades till platsen och fann Janny och Marinus Stegehuis döda i tältet. De hade dödats med kniv, och det fanns ett antal perforeringar genom tältduken. Det inträffade ledde till en omfattande utredning, men utan att några avgörande spaningsresultat kunde nås. I november 1994 började Quick i samband med terapisaftal på Sätters sjukhus tala om Appojauremorden och erkände så småningom att han hade mördat paret Stegehuis. Han uppgav också att han hade en medgärningsman som i domen benämns Jonny. Eftersom det inte fanns någon bevisning som band denne till gärningen lades förundersökningen mot honom ned.

1 Skissen över tältplatsen

Quick ritade vid förhör långt före vallningen en skiss över tältplatsen, och framför allt över vägen dit, som stämde mycket väl förutom att tält och bil var felplacerade i förhållande till varandra. Han ritade bl.a. en slingrande väg som var karakteristisk.

Invändningar: Han kan ha varit på platsen vid något annat tillfälle och lärt sig hur det såg ut. Att han placerade tältet och bilen fel tyder på att det var bara omgivningarna som han kände till.

Motinvändningar: Att han kan ha varit där vid något annat tillfälle sänker bevisvärdet en del, men värdet är ändå rätt betydande. Och han visste på ett ungefär var bilen och tältet befann sig. Om han enbart hade läst in sig på fallet i tidningar och sett foton borde han vidare ha haft helt rätt om placeringen av tältet och bilen.

2 Cykeln i Jokkmokk

Quick berättade att han stal en cykel som han åkte runt på och att den hade fel på en växel. Det fanns bara en cykel som var anmäld stulen den sommaren i Jokkmokk. Den anmäldes stulen den 16 juli och mordet skedde den 12–13 juli 1984. Cykelägaren bekräftade att det var fel på växelnaget. I förhör uppgav Quick att han trodde cykeln var en Crescent, vilket stämde.

Invändningar: Cykeln anmäldes stulen efter mordet och kanske inte alls användes när mordet skedde. – Quick kan ha chansat på att en cykel skulle vara stulen i Jokkmokk. – Att han eventuellt var i Jokkmokk bevisar självfallet inte hans skuld.

Motinvändningar: Ägaren var borta vid tidpunkten för mordet och vet inte om cykeln försvann dessförinnan. – Quick kan ha chansat, men han träffade i så fall ovanligt rätt. Och det gjorde han på flera andra punkter också där han försökte visa att han var i Jokkmokk vid tillfället (se p. 3 och 4). – Att han var i Jokkmokk bevisar inte hans skuld men är en viktig del i den samlade bevisningen.

3 Mannen på Domus

Quick sa att han hade sett en man vid namn Henry Lundmark på Domus men aktat sig för att själv bli sedd. Han kände igen Lundmark från sin tid på folkhögskolan i Jokkmokk. Henry Lundmark säger att han mycket väl kan ha varit på Domus vid det tillfället. Han hade varit i fjällen och kommit hem samma dag. Det bekräftas av ett kvitto från Fjällflyg. Lundmark hade ingen mat hemma och måste därför gå och handla. Det var annars ovanligt för honom att besöka Domus.

Invändningar: Lundmark kan visserligen ha varit där, men det är långt ifrån säkert att han var det. Quick kan ha chansat på att Lundmark var där just då. Och att Quick eventuellt var i Jokkmokk bevisar inte hans skuld.

Motivvändningar: Samstämmigheten är ändå anmärkningsvärd och ökar bevisvärdet påtagligt för att Quick var i Jokkmokk vid tillfället. Han kan ha chansat, men han träffade i så fall ovanligt rätt. Och det gjorde han på flera andra punkter också där han försökte visa att han var i Jokkmokk vid tillfället (se p. 2 och 4). Att han var i Jokkmokk bevisar inte hans skuld men är en viktig del i den samlade bevisningen.

4 *Gällivare centralstation*

Quick berättade att han träffade konstnären Maj Doris Kristina Rimpi i Gällivare vid tidpunkten för Appojaure-morden och att hon berättade att hon hade haft en utställning i Stockholm. Hon sa att hon träffade honom någon gång och att det mycket väl kan ha varit sommaren 1984. Hon var nästan säker på att det var på Centralstationen i Gällivare. Hon kan ha nämnt en utställning i Stockholm eftersom hon hade en sådan i maj 1984.

Invändningar: De kan ha träffats vid något helt annat tillfälle. Och att han eventuellt var i Gällivare bevisar inte hans skuld.

Motivvändningar: Det är så mycket i uppgifterna som stämmer att väldigt mycket talar för att mötet ägde rum just i anslutning till mordet. Att Quick var i Gällivare bevisar inte hans skuld men är som sagt en viktig del i den samlade bevisningen.

5 *Medhjälparen Farebrink*

Quick angav Jonny Farebrink som medgärningsman i Appojaure. Farebrink hade inget hållbart alibi. Han kan dock eventuellt ha varit på Södersjukhuset i Stockholm vid 23.00-tiden den 13 juli 1984, alltså kvällen efter mordet. Det var i så fall i samband med att hans hustru togs in där efter en "snedtändning". Han muckade från ett fängelsestraff några dagar före mordet och sa då till sin kontaktperson att han skulle åka till Jokkmokk för att träffa släktingar. Quick beskrev i förhör att han var inne på ett kafé i Jokkmokk där han kom i kontakt med Farebrink. Utredningen visade att kaféet hade öppnat för säsongen några dagar tidigare. Det kan te sig osannolikt att Quick skulle kunna träffa rätt såväl beträffande Farebrinks frisläppande som när det gällde öppnandet av kaféet för säsongen. – Farebrink var aktuell i mordutredningen redan innan Quick blev det. Det berodde på att paret Stegehuis kameraväska med fotoutrustning hade hittats och en bild på den visats upp i tv-programmet Efterlyst, varvid en person hörde av sig och sa att han hade köpt utrustningen av en person som av polisen var känd som "Farebrinks hälare".

Invändningar: Farebrink nekar bestämt till att ha varit med och mycket talar för att han var på Södersjukhuset med sin hustru samma kväll som mordet begicks. Det finns

ingenting utom Quicks uppgifter som binder honom till mordet eller till att över huvud taget ha varit i Jokkmokk vid tillfället.

Motivvändningar: Att han nekar är naturligtvis inte konstigt. Och om han verkligen var på sjukhuset – vilket mycket talar emot, bl.a. hustruns uppgift att hon inte träffade honom vid den tiden – så kan han ha hunnit till Stockholm efter mordet. Sammantaget är det osäkert om Farebrink var med, men fullt möjligt. Något alibi har han inte.

6 *Besöken hos Nilsson*

Quick berättade i förhör om en man Rune Nilsson och besök i dennes bostad i Messaure både före och efter mordet i Appojaure. Han kunde beskriva påfallande korrekt hur det såg ut i Nilssons bostad.

Invändningar: Han kunde ha träffat Nilsson i något annat sammanhang. Och Nilsson sa sig inte känna igen Quick. Ett eventuellt besök hos Nilsson binder inte heller på något sätt Quick till mordet.

Motivvändningar: Detta är inte i sig ett bevis med någon styrka. Men det är ytterligare en omständighet som stämmer med Quicks uppgifter om att han var på platsen i samband med mordet. (Det kan nämnas att Rune Nilsson var känd av polisen sedan tidigare.)

7 *Attacken i tältet och skadorna, rättsläkarintyget*

Quicks beskrivning vid rekonstruktionen i juli 1995 av hur attacken gick till stämmer mycket väl med fynden på mordplatsen. Det finns en rad detaljer som stämmer, detaljer som hade varit okända utanför utredarkretsen före rekonstruktionen. Bland annat rättade sig Quick när det gällde ett hugg rakt uppifrån, han hade rätt i att det hade använts flera olika knivar och han kände till en krosskada på mannens huvud. Han sa också att det inte varit något motstånd när han högg i mannen men däremot när han högg i kvinnan. Det stämde med skadorna som träffade i hårda benpartier på kvinnan, bland annat i bröstkorgen. Vidare beskrev han ett speciellt hugg i halsen på mannen som handlade om att han tänkte skära av denne huvudet. När rättsläkaren fick höra detta reagerade han och sa att det förklarade varför det hugget hade en annan karaktär än de övriga. – Quick hade före rekonstruktionen berättat om överfallet på i huvudsak det sätt som han visade vid rekonstruktionen. Han sa då också bl.a. att han började med att dra upp stropparna till den yttre tältduken. Vid den kriminaltekniska undersökningen konstaterade man att stropparna var uppdragna.

Invändningar: Vid rekonstruktionen gjorde Quick först helt fel. När man hade tagit en paus, då Seppo Penttinen pratade med honom, kunde han sedan ge den i huvudsak korrekta beskrivningen. Det betyder att han kan ha fått den nödvändiga informationen av Penttinen innan han själv lämnade den.

Motivvändningar: Seppo Penttinen försäkrar att han inte hjälpte Quick med uppgifter om hur skadorna såg ut, och han har aldrig gjort sig känd som någon som betar sig be- drägligt i en brottsutredning. Dessutom var uppgifterna om huggen så detaljerade att det hade varit nästan omöjligt att instruera honom även för den som hade velat. – Det som Quick visade vid den andra delen av rekonstruktionen stämde nästan helt och hållet med

vad han hade sagt i förhör före rekonstruktionen. Av Anders Erikssons utlåtande ser man vidare att Quicks uppgifter om våldsanvändningen, med två olika knivbredder, överensstämmer i princip helt med obduktionsprotokollet. – Kriminalteknikern Jan Olsson berättade vid domstolsförhandlingen att han själv räknat ut hur skadorna på tältet kom till men inte kunnat förklara ett hugg i tältetsnock. När Quick redogjorde för sitt agerande förklarade han också just det hugget, vilket fick Olsson att säga vid förhandlingen att Quick ”måste ha varit där och utdelat det hugget”.

8 *Finns några kända motbevis?*

Såvitt bekant finns inte några motbevis om man inte räknar den omständigheten att den påstådde medgärningsmannen Farebrink nekade helt till att ha varit med. En annan man var dock misstänkt för mordet, och somliga hävdar fortfarande den mannens skuld. Även Farebrink var dock, som nämnts ovan, aktualiserad av Rikskriminalpolisen som möjlig gärningsman redan innan Quickutredningen om Appojauremorden startade.

Polisen gjorde en genomgång av de tidningar som skrev mest om morden när de inträffade. Medieuppgifterna kunde inte ha gett Quick information av den arten att den kunde förklara hans ingående och korrekta beskrivning av skadorna på tältet och offren.

9 *Matematisk beräkning av bevisvärdet*

Jag har som sagt gjort matematiska beräkningar med den s.k. Bayes sats av bevisvärdet i de olika fallen. När det gäller mordet på Janny och Marinus Stegehuis har jag beräknat sannolikheten för Quicks skuld till ca 99,87 %.

5 **Bevisningen i fallet Gry Storvik 1985**

När Gry Storvik mördades var hon tjugotre år gammal. Hon påträffades död den 25 juni 1985 på en parkeringsplats en bit utanför Oslo. En polispatrull hade iakttagit henne strax efter midnatt samma dygn i Oslo centrum. En grundlig polisutredning gjordes men ledde inte till misstankar mot någon viss person. Även detta dödsfall väckte stor uppmärksamhet i norska tidningar. – Det var i samband med utredningen (1999) av mordet på Trine Jensen (1981) som Thomas Quick berättade att han hade mördat även Gry Storvik (1985). Dessa båda mord behandlades sedan i en och samma rättegång.

1 *Hamnade på fyndplatsen av misstag vid vallning angående Trinemordet*

I samband med vallning i Norge angående mordet på Trine Jensen pekade Quick oombedd ut fyndplatsen för mordet på Gry Storvik. Man kom att avvika från den förväntade vägsträckningen till Trineplatsen och hamnade i närheten av den då helt förändrade plats där Gry hittades (en ombyggd parkeringsplats i Myrvoll). Quick sa att han hade kört i samma riktning ut ur Oslo som vid mordet på Trine Jensen. Ingen av de andra i den bil som Quick åkte i kände till Gry-fallet, men de som färdades i den efterföljande bilen gjorde det. De var rejält upphetsade när de upptäckte att Quick just fört alla till den plats där Gry hittades. Händelsen medförde att utredningen om mordet på Gry Storvik sattes igång på nytt efter att flera år tidigare ha avslutats utan utredningsresultat.

Invändningar: Quick pekade åt fel håll och inte åt det håll där kroppen anträffades.

Motinvändningar: Nej så var det inte. Det framgår tydligt av vallningsvideon att förhørsledaren (= speakerrösten) säger att den kamera som visar Quick lämnar en spegelvänd bild på filmen. Anledningen var att inspelningen gjordes med två kameror i vallningsbussen. En var vänd i körriktningen och den andra riktad mot Quick.

2 *Bergspartiet och kraftledningsstolpen*

Vid den plats där Grys kropp hittades fanns ett bergsparti i den motsatta kanten av p-platsen och en kraftledningsstolpe vid utfarten. Dessa berättade Quick om utan att de hade framgått av vad som hade publicerats i medierna.

Invändningar: Inga kända invändningar.

Motinvändningar: –

3 *Byggtomten i prostitutionskvarteret*

Quick sa att han träffade på Gry Storvik i ett område för prostituerade i Oslo och att han hade ställt bilen vid en byggarbetsplats. Gry Storvik och en väninna hade iakttagits av spanare i de kvarteren under den kväll då hon försvann. Hon hade även iakttagits på en salladsbar med väninnan i samma område. I området pågick en större byggverksamhet vid den tiden. Gry Storvik var prostituerad.

Invändningar: Inga kända invändningar.

Motinvändningar: –

4 *Kräkningen*

Gry Storvik hade enligt rättsläkarutlåtandet kräkts i samband med att hon dödades. Detta var inte känt för utredarna när uppgiften kom från Thomas Quick att ett av mordoffren hade kräkts, och den hade inte heller omnämnts i medierna. Under denna utredning ville polisen komma ifrån anklagelser om otillbörlig påverkan, varför förhørsledaren inte fick ta del av den tidigare utredningen innan Quicks berättelse var slutlig. Seppo Penttinen visste alltså inget om den tekniska utredningen, de rättsmedicinska fynden etc. Quicks berättelse växte fram med ändringar och avvikelser på ungefär samma sätt som berättelserna beträffande övriga mord. (Det är något osäkert om Quick kan ha fått uppgiften om att Gry kräktes innan han själv nämnde det. En norsk journalist vid namn Hunstad intervjuade Quick. När denne nämnde att ett av hans offer hade kräkts frågade Hunstad, fast på norska, ”kan det vara Gry?”.)

Invändningar: Quick kan ha fått uppgiften om kräkningen från den norske journalisten Hunstad.

Motinvändningar: Enligt Hunstad var det Quick som först sa att ett av hans offer hade kräkts. Uppgiften har därför ett betydande bevisvärde.

5 *Huvudskadan*

Quick sa att han hade använt baksidan av en yxa som han slagit mot Gry Storviks huvud. Rättsläkare konstaterade att den uppkomna krosskadan i Gryns huvud var rätt lokaliserad, rätt beskriven och kunde ha uppkommit på det sätt som Quick berättat.

Invändningar: Inga kända invändningar förutom att Quick kan ha fått uppgiften ”utanför protokollet” av polis eller rättsläkare.

Motivändningar: Ingenting utom Quicks uppgifter talar för att polis eller rättsläkare skulle ha betett sig bedrägligt på det sättet. Förhørsledaren hölls dessutom ovetande om obduktionsprotokollet och den tekniska utredningen.

6 *Blåmärken/skrapsår i ryggslutet*

Quick sa att han bakband Gryns armar och lade henne på rygg när han våldförde sig på henne. Blåmärkena kan enligt rättsläkaren förklaras av att hennes armbandsur åstadkommit märkena.

Invändning: Detta är ett svagt bevis. Blåmärkena kan ha uppkommit på något annat sätt och talar knappast för Quick som gärningsman framför någon annan.

Motivändning: Det är inte något starkt bevis, men att blåmärkena kan ha sin förklaring i det som Quick berättade har en viss betydelse för det samlade bevisvärdet.

7 *Likfläckarna*

Quick uppgav att han hade haft den döda kroppen efter Gry Storvik liggande på vänster kroppssida i sin bil, mellan fram- och baksätet, under ett antal timmar. Han sa vidare att han hade observerat blånader på hennes kropp när han senare placerade henne på parkeringsplatsen. Rättsläkare konstaterade utbredda likfläckar på den sida av kroppen som Quick hade angett (vänster). Och det konstaterades att de kunde ha uppkommit under det antal timmar som Quick nämnt.

Invändningar: Inga kända invändningar förutom att Quick kan ha fått uppgiften om likfläckarna ”utanför protokollet” av polis eller rättsläkare.

Motivändningar: Ingenting utom Quicks egna uppgifter talar för att polis eller rättsläkare skulle ha betett sig bedrägligt på det sättet. (Det är dessutom osäkert om han ens hävdade detta på denna punkt.) Förhørsledaren hölls ovetande om obduktionsprotokollet och den tekniska utredningen.

8 *Blödningen från näsan*

Vid obduktionen av den döda kroppen efter Gry Storvik kunde man se en blodrinning från näsan. Blodet hade stelnat och runnit i motsatt riktning mot hur hon låg när hon påträffades. Det stämde med hur Quick berättade om hur han hade henne mellan sätena.

Invändningar: Inga kända invändningar förutom att Quick kan ha fått uppgiften om blödningen ”utanför protokollet” av polis eller rättsläkare.

Motivändningar: Ingenting utom Quicks egna uppgifter talar för att polis eller rättsläkare skulle ha betett sig bedrägligt på det sättet. (Det är dessutom osäkert om han ens hävdade detta på denna punkt.) Förhørsledaren hölls ovetande om obduktionsprotokollet och den tekniska utredningen.

9 *Presenningen*

Quick sa att han använde en presenning som underlag när han dödade Gry Storvik. När den döda kroppen hittades var den naken och det fanns ingen växtlighet eller smuts på ryggsidan.

Invändningar: Inte något starkt bevis. Det talar inte i någon högre grad för att just Quick är gärningsman.

Motivändningar: Det har en viss betydelse för det samlade bevisvärdet att Quicks uppgift stämmer med de observerade förhållandena.

10 *Klockan*

Quick sa att Gry Storvik hade kvar sin klocka på armen när han lämnade henne. Det stämmer med hur hon hittades.

Invändningar: Inga kända invändningar förutom att Quick kan ha fått uppgiften om klockan ”utanför protokollet” av polisen.

Motivändningar: Ingenting utom Quicks egna uppgifter talar för att polisen skulle ha betett sig bedrägligt på det sättet. (Det är dessutom osäkert om han ens hävdar detta på denna punkt.) Förhørsledaren hölls ovetande om obduktionsprotokollet och den tekniska utredningen.

11 *Vitt intill kroppen*

Quick sa i förhör att han placerade kroppen efter Gry Storvik intill något som han upplevde som vitt och som kunde ha varit en sten. Intill kroppen fanns en vitaktig större sten.

Invändningar: Mycket begränsat bevisvärde. Kan mycket väl vara en tillfällighet.

Motivändningar: Det har en viss betydelse för det samlade bevisvärdet att Quicks uppgift stämmer med de observerade förhållandena. Några andra liknande vita stenar finns inte dokumenterade i utredningen.

12 *Hur kroppen låg vid fyndplatsen*

Quick sa i förhör att han mindes en lyktstolpe i närheten av och till vänster om kroppen efter Gry Storvik, sedd från den plats där han ställde sin bil vid dumpandet av kroppen. Han sa också att han placerade kroppen med huvudet nära en mörk bil. Detta stämmer med undersökningen av platsen.

Invändningar: Inga kända invändningar.

Motivändningar: –

13 Bilspåren

Quick visade på en skiss hur han körde med bilen på den grusbelagda parkeringsplatsen där han sa sig ha lämnat Gry Storvik. I den tekniska utredningen finns bilspår dokumenterade på det sätt som Quick angav.

Invändningar: Inga kända invändningar.

Motivändningar: –

14 Christiansons kunskapstest (samma som i avsnitt 3 p. 11)

En grupp om tio personer, varav två erfarna brottsutredare vid polisen, fick ta del av pressklipp från olika svenska och norska tidningar. Uppdraget var att de skulle beskriva offren (såväl Trine som Gry), hur gärningarna hade utförts, fyndplatsen samt skadebilden. De skulle tänka sig att de var gärningsmannen. Svaren jämfördes med de uppgifter som Quick hade lämnat under förhör. Resultatet visade att Quick hade kunnat lämna avsevärt fler korrekta faktauppgifter än de personer kunde som hade att utgå från sin egen föreställningsförmåga och vad som hade publicerats i tidningarna. Han kände till ca tio gånger fler okända fakta än försökspersonerna gjorde.

Invändningar och motivändningar

Se under p. 11 ovan beträffande mordet på Trine Jensen (avsnitt 3).

15 Sperma från en annan man – motbevis

Gry Storvik hade sperma från en annan man än Thomas Quick i sin kropp. Det kan ha varit den mannen som mördade henne.

Motivändning: Rättsläkaren Kari Ormstad sa vid rättegången att spermafyndet bara visade att Gry Storvik hade haft samlag med en annan man någon av dagarna före sin död. Hon var prostituerad, varför detta inte var konstigt. Och Thomas Quick sa att han fått utlösning utanför hennes kropp. Trots detta måste man säga att spermafyndet, om än i mindre utsträckning, talar emot Bergwall som gärningsman.

16 Tidpunkten för mordet på Gry Storvik – motbevis

I det rättsmedicinska utlåtandet sägs att det inte varit möjligt att dra någon säker slutsats om tidpunkten för Gry Storviks död. Men av tillgängliga uppgifter från ett samrådsmöte mellan bl.a. rättsmedicinsk expertis från Oslo Universitet och Rättsmedicinalverket i Umeå, som föregick det rättsmedicinska utlåtandet, framgår att en uppskattning gjordes och att tidpunkten då uppskattades till kl. 12.30 ± 3 timmar eller något tidigare. Thomas Quicks uppgifter var enligt domen att mordet skedde strax efter klockan ett på natten.

Motivvändningar: Enligt anteckningar som Gubb Jan Stigson gjorde vid huvudförhandlingen sa rättsläkaren Kari Ormstad på fråga angående tidpunkten "Enligt vår bedömning efternatten, morgonkvisten, 3-4-5-nånting". Och enligt vittnesmål från centrala Oslo ska Gry Storvik ha varit där så sent som kl. 01.30 på natten, och då tillsammans med andra personer. Om man utgår från dessa uppgifter står det klart att den berättelse som Thomas Quick lämnade mycket väl kan stämma med tidpunkten för Grys död. Vidare gick det enligt det rättsmedicinska utlåtandet inte att dra någon säker slutsats om tidpunkten. Därtill kommer att uppgifterna om likfläckar på Gry Storviks kropp gör att det måste ifrågasättas om den nämnda uppskattningen av tidpunkten kan vara riktig.

17 *Blodet på Grys rygg – motbevis*

När Gry Storvik hittades hade hon små prickar på ryggen av blod som inte var hennes eget och inte heller Thomas Quicks. Det talar för att gärningsmannen var någon annan än Quick.

Motivvändning: Blodet kunde inte dna-undersökas på grund av den begränsade mängden, men det hade Thomas Quicks blodgrupp, A. Vid huvudförhandlingen rådde det först osäkerhet om blodgruppen, men när ingenjören Bente Mevaag vid Rättsmedicinska institutet i Oslo kallades att vittna berättade hon att blodgruppen var A. (I resningsbeslutet skriver hovrätten att blodet inte kom från Gry Storvik och att det inte framgår av domen om betydelsen av detta avhandlades i tingsrätten. Av artiklar i Dala-Demokraten den 27 och 28 maj 2000 framgår dock att saken avhandlades omsorgsfullt och att Bente Mevaag berättade att blodgruppen var Quicks.)

18 *Matematisk beräkning av bevisvärdet*

Jag har som sagt gjort matematiska beräkningar med den s.k. Bayes sats av bevisvärdet i de olika fallen. När det gäller mordet på Gry Storvik har jag beräknat sannolikheten för Quicks skuld till ca 99,21 %.

6 **Bevisningen i fallet Yenon Levi 1988**

Yenon Levi var israelisk medborgare. Han kom till Sverige i maj 1988 och var då 24 år gammal. Han var på Stockholms centralstation söndagen den 5 juni eller måndagen den 6. Därefter finns inga spår efter honom förrän den 11 juni. Då påträffades han död, mördad, intill en skogsbilväg i Rörshyttan, Dalarna. Mordet på Yenon Levi var ett av de mord som Thomas Quick erkände med början år 1993. Brottsutredningen beträffande detta mord avslutades våren 1997 och rättegången hölls i Hedemora tingsrätt i maj det året. Från början var även en annan person, M, misstänkt för mordet och enligt Quick

var denne med. Brottsutredningen mot M lades dock ned i brist på bevis. Åklagaren ansåg det alltså inte räcka med Quicks berättelse när M nekade.

1 *Blodet på Levis undertröja*

Efter obduktionen och efter en första teknisk undersökning berättade Thomas Quick att han efter mordet på Yenon Levi hade kommit tillbaka och smekt kroppen innanför kläderna. Då ställdes en ny fråga till SKL om hur blodet hade avsatts på tröjan. I SKL:s utlåtande sägs: "På insidan av brynjan E3 iaktogs blodlika besudlingar som delvis har avsatts vid smetande kontakt med föremål eller liknande som varit besudlat med inte helt stelnat blod. Frågan om nämnda besudlingar har avsatts vid kontakt med en blodbesudlad hand lämnas öppen." På fråga om likmaskar kunde ha orsakat smetningen svarade SKL nej. – Det rör sig alltså om ett tekniskt bevis som tillfördes utredningen av Quick själv efter den tekniska undersökningen. (Den åklagare som hade hand om fallet efter resningsbeslutet ifrågasatte hos riksåklagaren om inte resningsbeslutet borde överklagas. Frågan ställdes sedan åklagaren – Fredric Skoglund i Falun – hade fått kännedom om detta bevis, vilket hade missats av överåklagare Björn Ericson i resningsprocessen och därför inte varit uppe i hovrätten. RÅ sade dock nej.)

Invändningar: Inga kända invändningar.

Motinvändningar: –

2 *Kniven av sameslöjd*

Yenon Levi hade skrivit till sin mamma att han hade köpt ett par knivar i trä snidade på ett speciellt sätt. Enligt Quick fanns det en kniv i sameslöjd i Levis packning. Detta hade det inte stått något om i tidningarna.

Invändningar: Detta kan Quick ha gissat eller chansat på. Sambandet mellan brevet till mamman och kniven i packningen är inte så starkt att det tillnärmelsevis binder Quick till mordet.

Motinvändningar: Samstämmigheten är påfallande. Även om uppgiften inte binder Quick till mordet höjer den det samlade bevisvärdet.

3 *Olika sorters skog*

Thomas Quick jämförde i tidiga förhör i Säter karaktären på skogen i Piteå respektive Rörshyttan. Han beskrev Piteåskogen så att det bl.a. var glest mellan träden och att det luktade myr. Senare påpekade han, opåkallat, att skogen i Rörshyttan var mer "oskött" än den i Piteå. Uppgifterna stämde väl.

Invändningar: Inget starkt bevis. Quick kan ha spekulerat om skogarna på ett sätt som råkade stämma ganska bra. Han kan också ha varit på platserna i andra sammanhang.

Motinvändningar: Uppgiften binder naturligtvis inte Quick på något sätt, men den stämmer och ökar därmed bevisvärdet lite grand.

4 *Vägen till fyndplatsen*

När man skulle köra till fyndplatsen anvisade Quick vägen med stor säkerhet och på eget initiativ. Man körde förbi rätt avtagsväg vid två tillfällen och Quick sa då ifrån att man skulle vända tillbaka.

Invändningar: Quick hittade inte på egen hand utan fick anvisningar av förhørsledaren. Vallningsbussen ledsagades också av en framförvarande bil (sågs i Bergwallkommissionens rapport).

Motivändningar: Det var Quick som inledningsvis visade vägen till Rörshyttan. Där passerade han under ångest uppfartsvägen till fyndplatsen. Han sa till att man skulle vända, och då passerades avtagsvägen igen med motsvarande ångestreaktion. Efter ett stopp kort därefter, inkluderande rökpaus, sa Quick att man skulle åka in på uppfartsvägen. Det skedde helt utan utomstående anvisningar. [Framgår detta av vallningsfilmen?]

5 *Skadebilden*

Quick beskrev två exakt lokaliserade huvudskador i detalj. Det var en skada till höger baktill på hjässan, en 1–2 cm glipande sårskada som såg ut just på det sätt som han beskrivit. (Under förhöret korrigerade han sig i samband med att han rev av en tejpbit och placerade den exakt rätt på sitt eget huvud. Han ansåg att tejpbiten blev lite för lång.) Den andra skadan var i vänster tinningregion, en skålformad intryckning som förorsakade en blödning ur vänster öra. Båda skadorna stämmer med rättsläkarutlåtandet.

Invändningar: Inga kända invändningar om man bortser från det som stod i ett rättsläkarutlåtande som inte blev känt i rättegången (se p. 13 nedan).

Motivändningar: –

6 *Blödningen ur vänster öra*

Rättsläkarutlåtandet beskriver att det fanns intorkat blod på Yenon Levis vänstra ansiktshalva. Det stämde med Quicks beskrivning av en skada i huvudet som han sa sig ha tillfogat Levi.

Invändningar: Han beskrev en massa våld mot Levi. Det är inte konstigt att man kan hitta överensstämmelser med vissa skador.

Motivändningar: Det står klart att den specifika uppgiften om just denna skada stämde med blödningen. Varje sådan överensstämmelse ökar bevisvärdet, åtminstone om det inte samtidigt förekommer uppgifter av samma slag som är felaktiga.

7 *Axelskadan*

Quick berättade att Yenon Levi ramlade och skadade sin högra axel. Rättsläkarutlåtandet beskriver skador på ovansidan av höger axel som motsvaras av Quicks beskrivning.

Invändningar: Han beskrev en massa våld mot Levi. Det är inte konstigt att man kan hitta överensstämmelser med vissa skador.

Motivändningar: Det finns sådan överensstämmelse mellan den specifika skadan och den beskrivna händelsen att det stärker bevisningen.

8 *Revbensskador och inre bukskador*

Quick beskrev trubbigt våld mot Yenon Levi med en träpåk i form av kraftiga ”spearingstötar” med änden av påken mot högra sidan av Levis bål. I rättsläkarutlåtandet sägs att Quicks uppgift stämmer med ett revbensbrott hos Levi. Quick beskrev vidare att han hade stampat mot Yenon Levis buk då denne låg på marken. I rättsläkarutlåtandet sägs att de inre konstaterade bukskadorna på Levi kan ha uppkommit på det sätt som Quick berättat. Levi hade ett brott på en ven i bukregionen. Det hade lett till att närmare en liter blod runnit ut i bukhålan. Skadan var dödande.

Invändningar: Se p. 13 nedan angående det tidigare rättsläkarutlåtandet.

Motivändningar: –

9 *Ordningföljden på skadorna*

Quick beskrev att Yenon Levi dog efter det andra slaget, som träffade vänster tinningregion. I rättsläkarutlåtandet sägs att Quicks beskrivning överensstämmer med att den döda kroppen efter Levi företett omedelbart dödande skador i den regionen.

Invändningar: Inga kända invändningar. [Vad påstår Bergwall nu själv om detta? Hittade han bara på eller fick han uppgifter av polis och/eller rättsläkare?]

Motivändningar: –

10 *Levis matintag*

Quick sa att Yenon Levi inte intog någon föda de sista fyra timmarna. I rättsläkarutlåtandet sägs att den nästan totala avsaknaden av magsäcksinnehåll överensstämmer med denna uppgift.

Invändning: Det är inte konstigt att ett mordoffer inte åt något under de sista timmarna i livet. Så uppgiften har knappast något bevisvärde.

Motivändning: Inte något högt bevisvärde, men varje uppgift som Quick lämnade och som stämmer höjer det samlade bevisvärdet något. Jämför med att han – i ett tänkt scenario där han hittade på – hade sagt att Levi åt under de sista timmarna.

11 *Påk utan bark*

Quick sa att den påk han använde mot Yenon Levi var ”trären”, dvs. i avsaknad av bark. Det stämmer med fyndet på platsen av en 118 cm lång och 7 cm tjock påk utan bark.

Uppgiften fanns inte i medierna, vilket noteras i domen. (I tidningarna hade det däremot stått att mordvapnet var en 118 cm lång påk som hade anträffats på mordplatsen. Vid rekonstruktionen den 4 oktober 1996 tog han upp en trädstam och uppgav att dimensionen på den motsvarade den påk som han hade använt vid mordet)

Invändningar: Ingen känd invändning.

Motinvändningar: –

12 *Glipa mellan byxor och tröja*

I förhör beskrev Quick att det syntes en glipa mellan tröjan och byxorna vid Levis höft. Den uppgiften stämmer med foto 16 i det tekniska protokollet.

Invändningar: Ingen känd invändning.

Motinvändningar: –

13 *Levis byxor*

Quick sa under förhören att Levi hade kakifärgade byxor med livrem. Och han påpekade att byxbenen var breda, att baken blev rejält nedsmutsad och att det ena knäet blev betydligt smutsigare än det andra. Dessa uppgifter stämde, och han hade haft goda möjligheter att observera bl.a. nedsmutsningen om han återvände till platsen morgonen därpå som han sa flera gånger i förhör att han gjorde.

Invändningar: Ingen känd invändning.

Motinvändningar: –

14 *Det utbytta rättsläkarutlåtandet – motbevis*

Det skrevs ett rättsmedicinskt utlåtande i november 1996 som inte presenterades i rättegången och som innehöll en del som kunde anses tala emot Quick som gärningsman. Det skrevs av Christina Ekström och vidimerades av Anders Eriksson. Sedermera byttes det mot ett utlåtande från februari 1997 av Anders Eriksson som var mycket mer övertygande som bevis mot Quick. Det första innehöll en hel del av tveksamheter och fel som Quick hade haft angående händelseförloppet i tidigare förhör. Det åberopade utlåtandet begränsade sig i huvudsak till sådana skador som kunde förklaras av Quicks berättelse. Åklagaren berättade inte för rätten om det första utlåtandet.

Motinvändning: Det stämmer att åklagarens bevisläge förstärktes av att det andra utlåtandet åberopades i stället för det första. Enligt åklagaren var det dels den förste läkarens missuppfattningar av Quicks frågesvar, dels bristande överensstämmelse med obduktionsprotokollet som motiverade att det första utlåtandet inte kunde användas. Detta betraktades dessutom hela tiden som arbetsmaterial. Vid revideringsarbetet, konstaterade man bl.a. att Christina Ekström hade missat en huvudskada som Quick hade beskrivit detaljerat. Hon skrev "Några skador på huvudets högra sida har den döda kroppen efter Levi inte företett". – Att man inte använde det första utlåtandet har inte någon

betydelse för bevisläget sådant det faktiskt var. Det avgörande i det hänseendet är förstås vilken styrka bevisningen faktiskt hade. Rättsläkarutlåtandet hade förhållandevis liten betydelse för den fällande domen.

15 *Glasögonen – motbevis*

Man hittade ett par glasögon på brottsplatsen. Dessa kunde med betydande styrka bindas till en tredje person, Mohamed Daassi, som dessutom kunde sammankopplas med Yenon Levi vid tidpunkten för mordet. – Vid rättegången lämnade Quick felaktiga uppgifter om glasögonen. Han sa att han och M (av Quick nämnd som medbrottsling) hade använt dem som ett slags förklädnad, men så var det inte.

Motivvändning: Daassi hade utretts som misstänkt långt innan Quick blev aktuell. Det som gjorde att han utreddes var att de glasögon som hittades på brottsplatsen liknade dom som han hade burit på ett passfoto. Christer van der Kwast lät utreda likheten mellan glasögonen hos Länskriminalen i Stockholm. Resultatet var entydigt: det var inte samma glasögon. [Fanns det i övrigt någon koppling mellan Levi och Daassi?]

16 *Felaktiga uppgifter om Levis klädsel – motbevis*

Thomas Quick kunde inte beskriva Levis klädsel med någon säkerhet. Tvärtom sa han fel på många punkter och ändrade sig upprepade gånger under förhören. Tingsrättens konstaterande att han beskrivit klädseln med hög grad av tillförlitlighet bygger på Seppo Penttinens vittnesmål och visar att domstolen fick en felaktig bild och/eller missbedömde Quicks berättelse om klädseln.

Motivvändning: Det är riktigt att Quick ändrade sig flera gånger beträffande Levis klädsel. Men förhören visar att han hela tiden ”låg i rätt härad” och att han hade mer rätt än fel. Beskrivningen av klädseln kan kanske inte ses som ett starkt bevis för Quicks skuld, men den var absolut inte så felaktig att den kan anses tala emot att Quick mördade Levi.

17 *Ändrade sig om mordvapnet – motbevis*

Quick talade om flera olika mordvapen, bl.a. en domkraft och ett fålgkors. Förhørsledaren visste att mordvapnet med stor sannolikhet var en träpåk (se p. 11). Att Quick så småningom fastnade för att det var en påk kan mycket väl bero på att han läste av förhørsledaren och förstod av dennes reaktioner att detta var det riktiga alternativet.

Motivvändning: Quicks egen förklaring till att han ”sa fel” beträffande mordvapnet var att han ofta hade svårt att närma sig sanningen. Den förklaringen är visserligen svårbedömd men den framstår inte som orimlig. Och varför skulle han ”säga fel” om han var angelägen om att bli uppfattad som trovärdig; uppgiften om träpåken hade funnits i tidningarna innan han nämnde domkraften och fålgkorset.

18 *Matematisk beräkning av bevisvärdet*

Jag har som sagt gjort matematiska beräkningar med den s.k. Bayes sats av bevisvärdet i de olika fallen. När det gäller mordet på Yenon Levi har jag beräknat sannolikheten för Quicks skuld till ca 98,27 %.

7 Bevisningen i fallet Therese Johannessen 1988

På kvällen söndagen den 3 juli 1988 upptäckte Therese Johannessens mamma att hennes flicka, som var nio år gammal, var försvunnen. De bodde i området Fjell i Drammen i Norge. Ett par timmar efter försvinnandet anmälde mamman Therese som saknad, varefter en stor spaningsinsats inleddes. En av de största brottsutredningarna som förekommit i Norge drogs igång. Bland annat hördes omkring 11 000 personer, varav närmare 2 000 formellt, och kontrollerades drygt 4 000 fordon. Från början var ett hundratal poliser sysselsatta med utredningen, som emellertid inte ledde till något resultat. Enligt domen kunde inte över huvud taget någon misstanke riktas mot någon person som kunde tänkas ha med försvinnandet att göra. – I februari 1996 kontaktade svensk polis sina norska kolleger i Drammen. Thomas Quick hade då lämnat vissa uppgifter som förde misstankarna mot honom. Utredningen bedrevs därefter gemensamt och parallellt av norsk och svensk polis. Quick förhörs i Sverige vid tjugofyra tillfällen och utskrifterna från förhören, nedskrivna i dialogform, översändes till Norge där de jämfördes med fakta. Vid två tillfällen, i april 1996 och juni 1997, skedde vallningar i Norge. Thomas Quick redogjorde då på plats för vad som enligt honom hade hänt. Riksadvokaten i Norge begärde omsider att åtal skulle väckas i Sverige, Thomas Quick åtalades i mars 1998 och huvudförhandlingen hölls i april och maj samma år. – Liksom i fråga om mordet på Yenon Levi var även här M misstänkt. Enligt Quick var M med, men denne nekade. Brottsutredningen mot M lades ned i brist på bevis och åklagaren ansåg det alltså inte heller här räcka med Quicks berättelse.

1 *Inristningen i björken i Örjeskogen*

Vid en bergsformation som såg ut på det sätt som Quick hade beskrivit hittade man en inristning i en björk som han sa sig ha gjort vid tillfället. Det var han som började tala om inristningen. Först när han talade om den ritade han ett liggande Y i en fyrkant (inte likt den verkliga inristningen) och angav en plats där ingen inristning hittades. När han fick beskedet att ingen inristning hade hittats gjorde han en skiss med bl.a. en ”kal sten” som låg i ett område i närheten men där polisen inte hade letat (se p. 2). Med hjälp av skissen hittades (den 23 oktober 1996) en inristning, och när detta berättades för Quick ritade han en skiss som var påfallande lik. Polisen fick inristningen daterad vid ett lantbruksuniversitet i Norge. Bedömningen var att inristningen var gjord samma sommar som Therese försvann. Vid den plats där skissen hittades hade också en liksökhund markerat.

Invändningar: Han ritade först en skiss som inte alls såg ut som den verkliga, och han angav en felaktig plats. – Det går inte att utesluta att Quick fick hjälp med inristningens utseende. Detta var ju känt när han ritade andra gången.

Motivändningar: Det är riktigt att den första skissen var felaktig i nämnda två hänseenden. Men han kan ha mints fel, alternativt ägnat sig åt en ”medveten avvikelser”. Det gjorde han ofta under utredningen, t.ex. när han i Thereseutredningen började tala om ”Dresden” för Drammen och ”Errol Flynn” för Fjell. Åtskilliga andra exempel finns.

Den omständigheten att han ritade en riktig skiss är, trots felet, ett starkt bevis. För hur skulle han ha kunnat göra det om han inte antingen fick hjälp med skissens utseende och plats eller hade egen kunskap. Och inget tyder på att han fick hjälp. Det starkaste i beviset är att det var han som började prata om en inristning och att man så småningom hittade en sådan. Om han inte själv hade gjort inristningen, hur bar han sig i så fall åt för att känna till den?

2 *Klipputsprånget*

Quick berättade om ett näsliknande klipputsprång i Örjeskogen innan han vallades där. Han ritade en skiss där klippan benämns ”kal sten”. Den skulle finnas längs en vägsträcka till vänster i en T-korsning, i en högerkurva med branta slänter vid sidan om vägen. Detta visade sig stämma. På Quicks skiss finns en liten cirkel på rätt sida om ”Kal sten”. Där anträffades björken med inristningen.

Invändning: Han kan ha varit i Örjeskogen vid något annat tillfälle och sett denna plats.

Motivändning: Rimligen måste han i alla fall ha varit på platsen. Och det ger ett starkt stöd för hans erkännande även om det naturligtvis är möjligt att han hade varit där någon annan gång. Men varför har han i så fall inte nämnt för någon att han varit där? Och varför nämnde han inte något sådant i resningsprocessen?

3 *Sågbladet i Örjeskogen*

Quick berättade att han hade använt en såg på Thereses kropp. Ett blad till en såg (en s.k. bågfil) anträffades där han hade berättat i ett förhör att den skulle finnas, mellan ”bäcken” och vändplanen vid ”Väg B/Torget”. Bladet hittades med metalldetektor dagen efter att han hade sagt var det skulle finnas. Vid Lantbrukshögskolan på Ås i Norge kunde det slås fast att bågfilmsbladet var från 1988. Undersökningar visade att sådana bågfilmsblad såldes i Sverige fram till 1992 och att en affär i Falun (där Quick bodde då) hade det till försäljning 1988.

Invändningar: Inga kända invändningar.

Motivändningar: –

4 *Bålplatsen vid Ringentjärn*

Thomas Quick sa att han hade sönderdelat och bränt lämningar efter Therese på bitar av stål nät på flera bålplatser. Han pekade bl.a. ut en klippskreva intill Ringentjärn där detta hade skett. Vid teknisk undersökning anträffades kolrester och en avhuggen smal stam från en rönn där. Snittet på rönnen daterades till sommaren 1988, då Therese försvann.

Invändning: Kolresterna och stammen kan ha hamnat där av någon annan anledning.

Motivändning: Överensstämmelsen mellan berättelsen och fakta är ett relativt starkt bevis för att Quicks berättelse stämde.

5 *Vägbommen*

När Quick skulle visa den plats där han gjort sig av med kroppen efter Therese Johannessen pekade han ut en skogsväg som var spärrad med en vägbom och ett hänglås. Han förklarade att man måste åka in där och att det hade gått bra i samband med mordet. I utredningen blev det klarlagt att bommen vanligtvis var stängd, men att den mycket väl kunde ha varit öppen den natt då Quick sa sig ha varit där. Det pågick nämligen just den natten arbete på en anläggning i området. En arbetslogg bekräftade arbete den natten vid ett ställverk längs vägen i det aktuella området.

Invändningar: Ingen känd invändning.

Motinvändningar: –

6 *Huset och häcken vid Haerland kyrka*

Ett av husen vid Haerland kyrka sa sig Quick inte känna igen vid vallningen. Det hade uppförts 1994, alltså sex år efter mordet på Therese. Vidare sa han att det hade funnits en häck invid kyrkan där han haft tankar på att gömma Therese. Häcken var borta vid vallningen. Norsk polis kunde genom några gamla fotografier få bekräftat att det hade funnits en häck på den plats som Quick hade pekat ut. Även häckens utseende stämde med beskrivningen. Även i övrigt beskrev Quick på ett rättvisande sätt hur det såg ut vid Haerland kyrka och i Örjeskogen år 1988.

Invändningar: Han kan ha varit där vid något annat tillfälle och lagt märke till dessa förhållanden.

Motinvändningar: Det står rimligen klart att han har varit i Örjeskogen och vid Haerland kyrka. Detta ger i sig ett starkt stöd för att hans ursprungliga berättelse var sann.

7 *Zamos markering i klippskrevan*

På flera av de platser där Thomas Quick sa sig ha hanterat barns döda kroppar markerade liksökhunden Zampo tydligt. Oftast gick det till så att Quick först pekade ut en plats. Sedan fick hunden söka utan att hundföraren (John Sjöberg) visste något om var Quick pekat. I Örjeskogen markerade hunden vid den klippskrevan där Quick hade sagt att han hade hanterat kroppen.

Invändningar: Hunden är inte tillförlitlig. I ett test 1997 visade det sig att den inte sällan markerar fel. Se härom p. 2.3 om hundsöket vid Åvike i Johan-fallet. – Ingenting hittades där hunden markerade.

Motinvändningar: När det gäller hundens skicklighet och betydelsen av detta, se punkt 2.3. – Att ingenting hittades där hunden markerade är inte konstigt om kroppsdelarna eldades upp.

8 *Zamos markeringar i övrigt i Therese-utredningen*

Zampo markerade på ytterligare ett par ställen i Örjeskogen där Quick sa att han hade hanterat Thereses kropp. Detta visade sig vara vid de eldplatser som Quick i förväg hade märkt ut på en skiss. Sökningarna är filmade (och jag har filmerna för den som vill titta).

Invändningar: Samma invändningar som i p. 7.

Motivändningar: Samma motivändningar som i p. 7.

9 *Den norska hunden Oscars markeringar på pläden*

En pläd som Quick sa sig ha använt vid mordet på Therese hittades vid sökning med en norsk liksökhund, Oscar. Pläden låg i utkanten av det s.k. Skumpenområdet. När utredarna berättade för Quick om pläden utan att säga var den hade hittats kunde Quick med stor precision ange var i skogen den hade legat. – Ca ett halvår efter att norsk polis hade tagit bort pläden gjordes en ny sökning med samma hund i området. Hunden markerade på den plats där pläden hade legat, inte på något annat ställe.

Invändningar: Ingen känd invändning.

Motivändningar: –

10 *Pläden hade lagts ut någon gång 1987–89*

Vid undersökning av den pläd som nämns i p. 9 blev resultatet att den hade blivit lagd på platsen någon gång åren 1987–89. Det stämde med tidpunkten för mordet på Therese.

Invändningar: Ingen känd invändning.

Motivändningar: –

11 *Brädorna i bostadsområdet Fjell*

Thomas Quick berättade spontant att det låg brädor i en slänt i bostadsområdet Fjell, där Therese Johannessen bodde, och han preciserade: ”färskt virke 7–10 st. och en längd av ca 150 cm”. Uppgifterna stämde. På ett foto dagen efter att Therese försvann ser man att ett byggarbete med sådana brädor pågick, och utredningen visade att ett träföretag i Sande hade levererat en brädstapel fredagen före den söndag då Therese försvann. Man byggde en ny lekplats. – Den kriminaltekniska utredningen efter Quicks erkännande visade att det då fanns en bräda kvar i slänten. Längden var 162 cm. Den var mossbevuxen och beräknades ha legat där mellan sju och femton år, vilket täcker tidsramen.

Invändningar: Det transporterades brädor till ett lekplatsbygge intill Thereses hus efter det att hon försvann.

Motivändningar: Det finns leveransnotor av virkestransporter till lekplatsbygget dokumenterade i utredningen redan månaden före Thereses försvinnande. Av foton i

lokaltidningen Framtiden som ingår i utredningsmaterialet framgår att lekplatsbygget var långt framskridet redan dagen efter försvinnandet.

12 Balkongerna i bostadsområdet Fjell

Quick nämnde vid vallningen i bostadsområdet Fjell utanför Drammen, där Therese Johannessen bodde, på frågan om det fanns något i miljön som hade tillkommit eller blivit förändrat sedan 1988: "Jag skulle vilja ha det till vita balkonggavlar." Det stämde. De målades om från vitt till gult året efter att Therese hade försvunnit.

Invändningar: Inget starkt bevis. Han kan ha gissat eller tittat på foton.

Motivändningar: Detta talar ändå med viss styrka för att Quick varit i bostadsområdet. Och det ger i sin tur ett starkt stöd för hans ursprungliga berättelse. Om han var där vid något annat tillfälle, varför har han inte berättat för någon om det?

13 Skissen över Fjell

Före den första vallningen angående mordet på Therese Johannessen ritade Thomas Quick en skiss över Fjell som stämmer väl med verkligheten.

Invändningar: Inget starkt bevis. Han kan ha tittat på foton.

Motivändningar: Även detta talar med viss styrka för att Quick varit i bostadsområdet. Och det ger i sin tur stöd för hans ursprungliga berättelse. Om han var där vid något annat tillfälle, varför har han inte berättat för någon om det?

14 P-platsen vid vägen mot Fjell

En parkeringsplats vid vägen mot Fjell var enligt Quick belagd med grus 1988, vid vallningen var det asfalt. Det stämde att den hade varit grusbelagd år 1988.

Invändningar: Han kan ha gissat. Och han kan ha varit i Fjell av andra skäl.

Motivändningar: Detta är ett ganska starkt bevis för att han var där. Och det ger i sin tur ganska starkt stöd för hans ursprungliga berättelse. Om han var där vid något annat tillfälle, varför har han inte berättat för någon om det?

15 Daghemmet och banken

Quick sa att det hade funnits en skylt till ett daghem vid p-platsen i Fjell och även en bank. Det stämde att det hade funnits en skylt där när Therese försvann ("Fjellhagen Barnehage") som inte fanns kvar vid vallningen. Och det stämde att det hade funnits en bank som var nedlagd när vallningen skedde.

Invändningar: Han kan ha varit i Fjell av andra skäl.

Motivändningar: Detta är ett ganska starkt bevis för att han var där. Och det ger i sin tur ganska starkt stöd för hans ursprungliga berättelse. Om han var där vid något annat tillfälle, varför har han inte berättat för någon om det?

16 Stängd väg mot Fjell

Vid vallningen anvisade Quick en väg som visade sig vara avstängd. Det framgick i utredningen att det vid tiden för Thereses försvinnande var en av flera möjliga uppfarter till Fjellområdet.

Invändningar: Han kan ha varit i Fjell av andra skäl.

Motivändningar: Detta är ett ganska starkt bevis för att han var där. Och det ger i sin tur ganska starkt stöd för hans ursprungliga berättelse. Om han var där vid något annat tillfälle, varför har han inte berättat för någon om det?

17 Vit plastkasse

Quick sa att Therese kom bärande på en vit plastkasse, och han pekade ut den väg som hon gick på. Hon bar kassen med "svängiga rörelser", som om det var något ganska tungt i den. Expediten, som kände Therese väl, sa att hon köpte en flaska Coca Cola och smågodis och att hon fick varorna i en vit plastkasse. Expediten såg också flickan gå hemåt på den väg som Quick pekade ut.

Invändningar: Ingen känd invändning.

Motivändningar: –

18 Astmaandning

Thomas Quick berättade om Thereses "astmaandning" i ett förhör där förhørsledaren frågade om hon gjorde motstånd när han tog henne. Det bekräftades av mamman att hon andades så ibland och att det hade samband med hennes atopiska eksem.

Invändningar: Att hon hade andats tungt och svårt om han hade tagit henne var inte svårt att räkna ut. Så detta har ingen stor betydelse som bevis.

Motivändningar: Men Quick talade om det som "astmaandning", alltså något ganska speciellt. Eftersom hon ibland andades så, ger detta stöd för Quicks ursprungliga berättelse.

19 Eksem

Thomas Quick berättade att Therese hade "en mindre färsk ärrbildning" på armen. Mamman höll i sitt förhör därefter det för "övervägande sannolikt" att Therese hade sår eller ärr på en eller båda armarna den dagen. Therese hade atopiskt eksem och man hade samma sommar sökt läkarvård för detta. Quick beskrev det vid senare förhör så att det

var ”kraftiga hudrodnader”. Han nämnde detta utan att någon tidigare hade fört det på tal.

Invändningar: Quicks beskrivning stämde knappast med hur flickans armar borde ha sett ut om det hade rört sig om atopiskt eksem. Han fick hjälp med att benämna det ”hudrodnader”. Detta får snarare ses som en omständighet som talar mot hans skuld.

Motivändningar: Beskrivningen stämde rätt väl och Quick nämnde saken utan att någon annan hade fört den på tal. Det rör sig därför om ett ganska starkt bevis för att han hade med Therese att göra.

20 *Utvuxna framtänder*

Quick sa att Thereses framtänder hade växt ut längre än vad tidningsbilder visat. Det är korrekt i förhållande till vad hennes mamma sa i förhör och vid rättegången.

Invändning: Hannes Råstam skrev i sin bok att han fick besked av Thereses mamma när han ringde henne under arbetet med boken att tänderna inte hade växt ut alls.

Motivändning: Thereses mamma sa i rättegången att den ena av de två tänderna hade växt ut helt och den andra till hälften. När Seppo Penttinen ringde henne efter att ha läst Råstams bok och frågade om detta inte stämde sa hon att hon stod fast vid det till hundra procent. Men varför hade hon då sagt som hon gjorde till Råstam? Hennes svar på den frågan var en undran. Hon visste inte vem Råstam var, och det var inte någon svensk journalist som hade ringt henne och frågat om Thereses tänder.

21 *Den krockade Mazdan*

Den Mazda som enligt Quicks berättelse användes i samband med mordet på Therese Johannessen visade sig ha krockats och därefter skrotats. Den utpekade medbrotslingen M hade enligt Quick kört bilen mot en tall.

Invändningar: Det finns inget som visar att Mazdan krockats och skrotats.

Motivändningar: Kriminalinspektör L. Jarlheim gjorde en omfattande genomgång av Quicks fordonsinnehav åren 1977 – 1991 (12 bilar). Denna finns i utredningsmaterialet och Jarlheim vittnade om saken vid huvudförhandlingen. Bilen skrotades. Enligt referatet i DalaDemokraten sa Jarlheim att Mazdan var ”skrotad, hoppressad och förstörd”.

22 *Metallbit och kol vid bålplats*

Vid en av de platser där Quick sa att han hade eldat upp delar av Therese Johannessens kropp hittades en metallbit som enligt en teknisk undersökning kunde vara en del av det nät eller galler som Quick sa att han hade använt. Det hittades också kol. (Jfr p. 4.)

Invändningar: Inget starkt bevis. Det är inte så konstigt att man hittar rester av eldar på platser där det kan vara naturligt att elda.

Motivvändningar: Men fynden stämde med Quicks berättelse och ger därför stöd för denna.

23 *Benbitarna*

Vid det s.k. Torget i Örjeskogen hittades efter hundens markering små bitar som kunde vara av människoben. Två experter vittnade att de ”med stor sannolikhet” härstammade från en människa, troligen en yngre person (5 – 15 år). På en av de små bitarna fann man spår som sammanföll helt med bredden på det sågfilmsblad som Quick hade berättat om (se p. 3 ovan). – När tidningarna under mordutredningen rapporterade att polisen funnit något som kanske kunde vara benbitar invände Quick mot den plats där de enligt tidningarna skulle ha hittats och pekade ut en annan plats i närheten där det i så fall enligt honom måste ha varit. Och han hade rätt beträffande platsen, det var där han pekade som bitarna hittades.

Invändning: Under resningsprocessen kom SKL fram till att bitarna antagligen var av plast.

Motivvändningar: En av experterna (prof. Holck) fortsätter att hävda att bitarna var av ben. Den andre experten är död. – Att Quick hade synpunkter på var bitarna borde ha hittats och hade rätt om detta måste rimligen betyda att han visste vad det var för bitar. – Vad är det som talar för att en tränad likhund skulle markera på annat än vad den är tränad för? Bitarna hittades som sagt efter hundens markering. Och hur sannolikt är det att Quick kan sätta sitt finger på en mycket begränsad plats i en norsk ödeskog just där en likhund markerar när sökområdet var flera hektar?

24 *Inga kroppsdelar i Ringentjärn – motbevis*

Quick sa att han hade sänkt ner kroppsdelar efter Therese i Ringentjärn i Örjeskogen. Polisen tömde då tjärnen på vatten men hittade inget. Att han sa som han gjorde tyder på att han ljög.

Motivvändning: Quick förklarade efteråt att det var ögonen som han hade sänkt i tjärnen. De lär ha upplösts av vattnet. – Quick hade inget emot att vara dramatisk och lägga ut villospår. Han kan ha gillat att tjärnen tömdes oavsett om det fanns något där att hitta eller inte.

25 *Quick kan ha haft alibi för detta tillfälle – motbevis*

Vid denna tid hade Quick en kiosk i Grycksbo tillsammans med M:s mamma B. Han hade fört in uppgifter om försäljningen de aktuella dagarna i kioskens bokföring, vilket talar för att han arbetade då. Han hade av misstag fört in uppgifterna på samma upplägg som för juni månad, något som B uppmärksammat och fört över siffrorna till ett nytt upplägg för juli månad. Om Quick arbetade den aktuella dagen (den 3 juli 1988) kan han naturligtvis inte ha mördat Therese. – B hade för polisen uppgett att man inte av kassadagboken med säkerhet kan avgöra vem som arbetat i kiosken en viss dag. Hon kunde inte minnas mer av betydelse för alibifrågan.

Motivvändningar: B berättade att hon hade flyttat julinoteringarna till rätt blad och att det kanske skedde i samband med att hon skrev in siffrorna från den 30 juni i efterhand. Hon hade inte något bestämt minne. Men hon hade fört in flera affärshändelser rörande juni efter Quicks julisiffror, vilket kan göra det troligt att Quick fört in sina siffror i förväg. B berättade att det oftast var Bergwall som skötte bokföringen, liksom att denne ”gjorde en hel del märkliga transaktioner”. Självt hade hon inte något riktigt grepp om bokföringen. – Quicks bror Örjan Bergwall hjälpte till ibland i kiosken och enligt bokföringen fick han betalt för två eller tre dagar helgen efter mordet på Therese Johannessen trots att han den helgen bara arbetade en dag. Det skulle kunna uppfattas som ett tecken på att han arbetade föregående helg, alltså mordhelgen. – Ett första intryck av bokföringen är alltså att Bergwall arbetade den aktuella dagen, men ett annat och ganska bestämt intryck är att det inte var någon riktig ordning på bokföringen. En tänkbar möjlighet är att Bergwall försökte skaffa sig alibi genom att göra noteringarna för julidagarna i efterhand men att han gjorde dem där noteringarna i övrigt slutade, dvs. i slutet av juni-bladet. – Något alibi innebär inte noteringarna, men de väcker ändå en viss tvekan om riktigheten i Bergwalls erkännande. – Norsk polis gjorde en noggrann kontroll av körsträckor för att se om det fanns en rimlig möjlighet för Quick att köra från Örjeskogen efter att ha begått mordet och vara framme i Grycksbokiosken under förmiddagen. Kontrollen gav beskedet att det var möjligt med marginal. Kriminalinspektören redovisade alla omständigheter kring kassabokföringen vid huvudförhandlingen. [Vad innebär kontrollen för frågan om han hade alibi? Kunde Quick alltså ha varit i Örjeskogen och ÄNDÅ arbetat de dagar som han hade bokfört?]

26 *Finns några andra kända motbevis eller andra misstänkta?*

Några andra kända motbevis av betydelse finns inte såvitt jag vet. Däremot har det funnits några misstänkta personer. En av dem, en pakistanier, lär kunna avföras så som en norsk cold case-grupp har gjort. En annan hade enligt ett vittne setts prata med Therese i entrén till huset, men även den personen har i praktiken avförts. En tredje har nämnts på senare tid i dokumentärerna om Therese och Marianne Rugaas Knutsen, men det finns inte något som knyter honom till mordet.

Slutsatsen måste bli att det inte finns någon annan än Quick som utifrån något sakligt underlag kan misstänkas för att ha mördat Therese.

27 *Matematisk beräkning av bevisvärdet*

Jag har som sagt gjort matematiska beräkningar med den s.k. Bayes sats av bevisvärdet i de olika fallen. När det gäller mordet på Therese Johannessen har jag beräknat sannolikheten för Quicks skuld till ca 99,99 %.

8 **Ursprungssannolikheten för Quicks skuld**

Med ”ursprungssannolikheten” avser jag här sådana omständigheter som inte kan sägas utgöra bevisning i egentlig mening men som påverkar bevisvärderingen i princip avseende alla åtta mord.

Av punkterna nedan är nr 1 – 16 sådana som ökar ursprungssannolikheten för Quicks skuld, medan det har hävdats att nr 17 – 22 är sådana omständigheter som minskar denna ursprungssannolikhet.

1 *Erkännandena*

Quick erkände alla åtta mordena (och ytterligare ca elva, lite grand beroende på hur man räknar). Sedan han tagit tillbaka erkännandena kan de inte längre betraktas som bevis. Men de är en omständighet som man får bära med sig i bedömningen av den bevisning som finns kvar. Att han erkände saknar naturligtvis inte helt betydelse ens sedan erkännandena tagits tillbaka. Det gäller särskilt med hänsyn till att Quick kunde berätta så många detaljer som gav stöd för hans erkännanden.

Invändning: Det är knappast rimligt att lägga Quicks erkännanden till grund för fortsatta misstankar sedan han tagit tillbaka erkännandena och förklarat varför han berättade som han gjorde.

Motivändningar: Det är fullt möjligt att han tog tillbaka erkännanden som var riktiga. Han kan ha haft olika skäl till att ändra sig, t.ex. att han skulle må bättre av att slippa sitta på Säter och att han kunde ställa till med uppmärksamhet.

2 *Berättelsernas karaktär och sammanhang*

Quicks berättelser var detaljerade och hemska. Många som deltog i utredningarna och rättegångarna ansåg att intrycket var att berättelserna var autentiska och framstod som mycket trovärdiga. Det handlade inte minst om det sammanhang som Quick satte in berättelserna i, med täta fantasier om våld och mord, särskilt på unga pojkar.

Invändningar: Quick hade en historia med våldsdåd. Det är inte konstigt att han kunde beskriva mord på ett hemskt och trovärdigt sätt.

Motivändningar: Det har ganska stor betydelse att så gott som alla som hörde honom berätta upplevde berättelserna som autentiska. Den som ljuger brukar man kunna komma på med underligheter.

3 *Quicks bakgrund med våld och tidigare övergrepp*

Thomas Quick hade en bakgrund med allvarliga övergrepp. Han dömdes för fyra sexuella övergrepp mot pojkar i slutet av 60-talet. Han gjorde sig också skyldig till ett allvarligt knivöverfall år 1974. Han högg en man (Lennart Höglund) i dennes lägenhet i Uppsala 12 eller 13 gånger med en kniv, och det sågs som en tillfällighet att Höglund överlevde. Åklagaren meddelade åtalsunderlåtelse, dvs. det blev inte någon rättegång. Anledningen var att det stod klart att Quick skulle komma att återföras till Sätters sjukhus för sluten psykiatrisk vård oavsett om det blev någon dom eller inte. Vidare dömdes han år 1991, tillsammans med sin yngre kamrat M, för ett rån med inslag av kidnappning och allvarliga hot.

Invändningar: Detta stämmer, men det gör det inte sannolikt att han skulle begå åtta mord.

Motivvändningar: Ursprungssannolikheten för att Quick begick mordet är många gånger högre än att någon annan, utan den bakgrunden, gjorde det.

4 *Den psykiatriska diagnosen*

År 1970 uttalade läkaren i ett rättspsykiatriskt utlåtande att Thomas Quick var en sadistisk pedofil som var utomordentligt farlig för annans säkerhet. Vid en rättspsykiatrisk undersökning i mars 1991 fick Thomas Quick den kliniska diagnosen personlighetsstörning på borderlinenivå kombinerad med allvarlig impuls kontrollstörning och sexuellt perverterat beteende med sadomasochistiska drag.

Invändning: Det gjordes också en rättspsykiatrisk undersökning där slutsatserna om Quicks farlighet tonades ner väsentligt.

Motivvändning: Den psykiatriska diagnosen var, om man ser till utlåtandena samlad, utan tvekan sådan att Quick framstår som en möjlig mördare. Även i utlåtandet 2013 bedöms det finnas en risk för återfall i allvarlig brottslighet. Och Bergwall bedöms då fortfarande lida av samma psykiska störningar som tidigare, bl.a. sexuella avvikelser i form av pedofili med sadomasochistiska drag.

5 *Alla utredningar nedlagda när han erkände, mordet ouppklarade*

Under de år då Quick var ute från Säter, 1976–91, skedde många mord som var ouppklarade och betraktades som ”kalla”, dvs. de aktiva polisutredningarna hade avslutats. Quick erkände att han hade begått i varje fall fjorton mord under dessa år, därtill ett par mord före år 1976 som inte heller hade klarats upp. Det rörde sig om personer som utan tvivel var mördade eller i några fall försvunna sedan många år.

Invändning: Detta är i och för sig riktigt, men det säger inte något om att Quick skulle ha begått mordet när han nu har tagit tillbaka sina erkännanden.

Motivvändning: Att utredningarna var nedlagda och att mordet förblev ouppklarade talar med relativt stor styrka för att det inte fanns någon annan gärningsman. Man borde annars ha kunnat hitta någon av mördarna.

6 *Det finns ingen annan rejält misstänkt*

Det fanns vid tidpunkten för åtalerna inte någon annan rejält misstänkt till något av mordet. Och det finns fortfarande inte någon rejält misstänkt. Beträffande Johan Asplund åtalades dock en annan man av föräldrarna och dömdes i tingsrätten för att ha fört bort Johan. Han frikändes sedan i hovrätten. När det gäller Levi-mordet, Therese-mordet och Appojauremorden fanns misstänkta personer, men vid utredningarna hittades ingen rejäl substans i misstänkarna.

Invändning: Det finns andra personer som kan vara gärningsmän när det gäller de nämnda mordet.

Motivvändning: Misstänkarna är så svaga att det inte finns någon anledning att tro det. Misstänkarna mot Quick är många gånger starkare. Och under utredningen mot honom

framkom uppgifter som försvagade misstankarna mot flera av de alternativa gärningsmännen.

7 *Nästan alla uppfattade att Quick i huvudsak talade sanning*

Under drygt tio år var nästan alla som arbetade med terapin och utredningarna övertygade om att Quick talade sanning (jfr p. 2). Om han ljög lyckades han lura nästan alla under många år och alltså framstå som trovärdig trots de i så fall ganska omfattande lögnerna.

Invändning: Quick var mytoman och skicklig på att ljuga. Att han lyckades lura en massa människor säger inget om hans skuld till mordet.

Motivändning: Den som ljuger avslöjar sig nästan alltid på något sätt. Att så gott som alla trodde honom innebär att hans berättelser med viss ganska stor sannolikhet var tillförlitliga.

8 *Cigarrettpaketet med könshåren*

Man hittade ett cigarrettpaket med avklippta könshår från två personer gömda bakom en vägg i ett hus i Korsnäs där Thomas Quick tidigare hade bott. Cigarrettpaketet är från en tidpunkt som ligger efter den tid då han bodde i huset. Det gick inte att DNA-bestämma könshåren. De hittades med hjälp av en liksökhund. Man letade där med hjälp av hunden för att Quick hade sagt att det kunde finnas något av intresse där.

Invändning: Quick var pervers. Det är inte konstigt att han gömde avklippta könshår. De kan ha kommit från vem som helst och behöver inte ha haft med något mord att göra.

Motivändning: Det är sannolikt att hårstråna kom från en död person eftersom de hittades av en liksökhund. Att Quick gömde sådana könshår – vilket man måste dra slutsatsen att han hade gjort – talar med viss styrka för att han talade sanning om att han hade mördat.

9 *Zamos markeringar i ärenden som inte åtalades*

Det finns flera exempel på hundsökningar utöver de som har nämnts i samband med mordet på Johan Asplund och Therese Johannessen. Dessa sökningar har betydelse för bedömningen av Quicks uppgifter i allmänhet. En sådan sökning är från september 1998, då Quick vid Sågmyra utanför Falun pekade ut vad han kallade en "levnadsstig" där han sa sig ha begravt fragment av kroppar vid sju platser på kort avstånd från varandra. Han ritade också en skiss med sju markerade punkter i form av en halv hästsko. Hunden Zampo markerade vid sex specifika punkter inom samma område. Hundföraren John Sjöberg skrev så här i sammanfattningen i protokollet från sökningen: "Zampo visade inget intresse för någon speciell plats under huvuddelen av sökningen. Avslutningsvis sökte vi av en liten myr som låg utanför det ordinarie sökområdet. Vid detta sök blev Zampo som förbytt och han markerade på 6 platser i en hästskoform på myren. Han nosar intensivt över hela myren och är väldigt energisk i sitt sök."

Ytterligare ett exempel på Zamos förmåga att hitta platser som Thomas Quick pekat ut finns från utredningen om Marianne Rugaas Knutsens försvinnande. Quick erkände att han hade dödat flickan inte långt från den plats där han sa sig senare ha dödat Therese Johannessen. Någon vallning med Quick skedde inte i denna utredning. Men från förhörssrummet i Säter beskrev han ett skogsparti i närheten av Klunds kyrka i Örje i södra Norge. Hans vägbeskrivning var så pass tydlig i förhållande till kyrkan att det var lätt att hitta den plats som han beskrev. Där markerade också såväl Zampo som norska liksökhundar. Inga fynd gjordes förutom kolrester. Att det söktes med olika hundar var ett led i en kvalitetssäkring.

Även i ärendet med ”Norgepojarna” (se p. 22 nedan) markerade liksökhunden Zampo på den plats (vid en idrottsplats i Lindesberg) där Quick dessförinnan sagt att han hade grävt ner en pojke men sedan grävt upp honom.

Invändningar och motinvändningar: Se punkterna 2.2–5 och 7.7–10.

10 *Inte alibi*

Quick har inte alibi för något av de mord som han erkände. Det kan tyckas att han borde ha kunnat finna alibi för åtminstone något av dem.

Invändningar: Han har eventuellt alibi för mordet på Therese Johannessen, se p. 7.25. Han har kanske också alibi för mordet på Thomas Blomgren, som han erkände men inte kunde dömas för eftersom det var preskriberat.

Motinvändningar: Varken för mordet på Therese eller Thomas B har han något egentligt alibi. Se p. 7.25 angående Therese. När det gäller mordet på Thomas Blomgren hade han all möjlighet att befinna sig i Växjö, där mordet begicks, vid brottstidpunkten. Det gäller fastän han konfirmerades den helgen.

11 *Mycket få konkreta omständigheter som talar mot hans skuld*

Det har inte kommit fram något som i egentlig mening talar för att han är oskyldig till något av de mord som han erkände och dömdes för.

Invändning: Jo, det finns åtskilliga sådana omständigheter. Se t.ex. 1.13, 1.14, 1.15, 7.24 och 7.25.

Motinvändning: Dessa omständigheter har begränsad tyngd. Det borde ha funnits betydligt mer som talade mot hans skuld om han verkligen är oskyldig.

12 *Inget i förundersökningarna gav skäl till misstanke att Quick ljög*

Den som studerar förhörprotokollen och förundersökningarna i övrigt finner inte något som visar annat än att det rörde sig om ett omsorgsfullt och skickligt genomfört polisarbete. Det fanns inte något som i egentlig mening ger anledning till misstankar om att Quick hittade på sina berättelser eller att utredningarna var ”båg”.

Invändningar: Jo, han ändrade sig åtskilliga gånger och sa fel på många punkter.

Motivändningar: Nästan alla som hörs om brott och som är skyldiga ändrar sig, lägger till rätta och säger fel. Det är inte särskilt konstigt att även Quick gjorde det. I själva verket mindes han en väldig massa saker som visade sig stämma.

13 *Boken Kvarblivelse*

Thomas Quick skrev en bok, *Kvarblivelse*, som kom ut år 1998. Där väver han ihop berättelserna om de brott som han oomstritt har begått och andra händelser i livet med berättelser – i många fall detaljerade – om de mord som han erkände. Det är svårt att läsa boken utan att få intrycket att även det som han berättar om morderna är sant. Och om det inte är sant bör det ha varit svårt att skriva ihop med sanna berättelser på det sätt som han i så fall gjorde.

Invändningar: Det var fullt möjligt att skriva så om Quick ville erkänna brott som han inte hade begått och lura läsaren.

Motivändningar: Intrycket är att det är sant som han skriver. Man borde bli misstänksam under läsningen om texten är grovt lögnaktig.

14 *Quick skrev grova sexualsadistiska texter på Säter*

I sitt kollegieblock på Säter skrev Quick – efter att han hade börjat erkänna morderna – explicita detaljerade texter med sexuell njutning kopplad till pojkers död, förtäring av kroppsdelar m.m. (Jag avstår från att citera ur texterna.)

Invändningar: Quick var pervers och pedofil. Så det är inte något konstigt med att han skrev sådana texter. Det gör honom inte till mördare.

Motivändningar: Det är många gånger mer sannolikt att en person som skriver sådana texter mördar än en person som inte gör det. Att Quick skrev texterna ökar ursprungssannolikheten avsevärt för att han talade sanning när han erkände morderna.

15 *Den norska kvinnan som kom undan*

En kvinna i Norge blev utsatt för våld av Quick enligt vad hon har berättat, ungefär på samma sätt som Trine Jensen och Gry Storvik. Enligt sin berättelse lyckades hon komma undan för att den som överföll henne avbröts av att en pojke dök upp på en klippa i närheten. Hon berättade sedan att hon hade känt igen Thomas Quicks röst i samband med att hon tältade vid Appojaure vid den tidpunkt då morderna där begicks. Hennes dotter har bekräftat att de var i Jokkmokkstrakten vid tidpunkten för morderna på makarna Stegehuis.

Invändningar: Det går inte att fästa någon vikt vid detta när vittnesmålet inte utreddes ordentligt i Appojaureutredningen. [Varför skedde inte detta?]

Motivändningar: Det kvinnan säger ger ändå ytterligare stöd, dels för att Quicks berättelse om Appojauremorderna var sann, dels för att Quick var farlig för andra människor.

16 *Kraniet efter Alvar Larsson och dylik bevisning*

Thomas Quick berättade om flera mord som han sa sig ha begått. De uppgifter han lämnade stämde väl med fynd som gjordes. För att dessa uppgifter ska ha betydelse för bedömningen av bevisningen avseende de åtta mord som Quick dömdes för räcker det knappast med hans berättelser. Men i den mån en berättelse vinner starkt stöd av fynd kan den också anses ge stöd för hans berättande i allmänhet. Ett sådant exempel är fyndet efter Alvar Larsson. Kraniet efter honom påträffades på en ö dit Thomas Quick berättat att han rodde Alvar Larsson och dödade honom.

Invändning: Han berättade var han dödat Alvar först efter det att kraniet hade hittats på ön i fråga. Det skedde år 1982. Om han ljög var det därför ganska lätt att lägga berättelsen till rätta.

Motinvändning: Quick berättade även annat som stämde angående mordet på Alvar. Mordet blev inte utrett, men det som Quick berättade talar med viss styrka för att hans erkännande var riktigt.

17 *Quicks sjukdom och drogberoende – ev. minskad ursprungssannolikhet för skuld*

Sture Bergwall har tagit tillbaka sina erkännanden. Han var psykiskt sjuk och han gick på droger och var stundtals förvirrad. Som Thomas Quick genomgick han psykoterapi av ett slag som kunde öka risken för falska erkännanden. Allt detta minskar bevisvärdet av hans erkännanden sådant detta värde framstår i dag. Det beror framför allt på att hans trovärdighet vid erkännandena minskar.

Motinvändningar: Hans allmänna trovärdighet spelar i sig ganska liten roll när man ska bedöma tillförlitligheten hos en stor del av hans uppgifter. Om det exempelvis står klart att en uppgift är riktig och att det inte finns någon anledning att tro att Quick fick kännedom om uppgiften på annat sätt än genom egen förstahandskunskap, är uppgiften i princip fullt ut tillförlitlig. Annorlunda förhåller det sig med en uppgift som inte kan kontrolleras. Den är vanligtvis att betrakta som helt otillförlitlig. – Den omständigheten att Thomas Quick var psykiskt sjuk, gick på droger och var stundtals förvirrad påverkar alltså hans trovärdighet, men inte i någon avsevärd mån tillförlitligheten av de uppgifter som han lämnade och som visade sig riktiga.

18 *Quick sa fel massor av gånger – ev. minskad ursprungssannolikhet för skuld*

Quick sa fel massor av gånger angående mordplatser, mordvapen, tillvägagångssätt m.m. Dessa fel minskar hans trovärdighet, och de felaktiga uppgifterna är helt otillförlitliga. Det måste påverka även tillförlitligheten hos hans uppgifter i övrigt.

Motinvändningar: Man måste göra skillnad mellan å ena sidan uppgifter angående de förhållanden där det först lämnades en felaktig uppgift ("rättade uppgifter") och å andra sidan uppgifter som inte har med de felaktiga uppgifterna att göra ("oberoende uppgifter"). Tillförlitligheten hos de rättade uppgifterna är oftast nästan noll. Om Quick exempelvis först sa att mordvapnet var en domkraft och sedan ändrade sig och sa att det var en träpåk, finns det inte något bevisvärde i uppgiften om påken, även om den i sak är riktig, om det inte finns någon god förklaring till ändringen. Och om han pekade ut fel

väg vid en vallning och sedan rättade sig sedan någon polis undrat om de verkligen nu var på rätt väg, har det nästan inget bevisvärde att han sedan pekade ut en annan väg som visade sig vara riktig. Annorlunda kan det vara exempelvis om vägen var felaktig men Quick rättade sig själv och sedan utan hjälp ledde in sällskapet på rätt väg. Då kan i själva verket den rättade uppgiften ha ett väl så starkt bevisvärde som om han hade lämnat den utan att först göra fel. En ”självrättelse” talar ju för att han själv upptäckt felet och också förstått att det var fel. Det förutsätter dock att det verkligen är fråga om en självrättelse och att han inte i stället har kunnat läsa av andra personer och förstått av deras reaktioner att en rättelse var motiverad. – När det gäller de oberoende uppgifterna måste man fråga sig om Quicks fel beträffande mordvapen, vägar, märken på ett mordoffers kropp osv. inverkar på tillförlitligheten hos uppgifter som han lämnat beträffande andra saker, exempelvis en helt annan väg än den som beskrivits felaktigt, ett hus någon annanstans, en person som begått självmord eller en bil som skrotats. Men den kan i princip inte anses påverkas alls. I den mån tillförlitligheten hos en uppgift är oberoende av Quicks trovärdighet påverkas den inte heller av att tillförlitligheten är noll eller mycket låg beträffande en uppgift om någonting helt annat. Tillförlitligheten hos uppgiften om den skrotade Mazdan i Falun påverkas exempelvis inte alls av de felaktiga uppgifterna om mordvapnet i Leviutredningen.

19 Quick fick många ledande frågor – ev. minskad ursprungssannolikhet för skuld

Quick fick många ledande frågor och ändrade sig ofta. Det innebär att man i många fall inte alls kan förlita sig på det som han sa.

Motivändningar: Att uppgifterna ibland lämnades efter ledande frågor medför att uppgifterna blir betydligt mindre tillförlitliga än annars. Men ledande frågor kan behövas ibland, exempelvis om de ger förhörspersonen en ingång till en självständig berättelse som är i princip oberoende av den ledande frågan. – Det finns flera exempel som visar att Quick på ledande frågor ”rättade” det som varit ledande. Ett exempel gäller Johans ”födelsemärke” (se p. 2.11).

20 Quick kunde lära sig svaren – ev. minskad ursprungssannolikhet för skuld

Quick hade möjlighet att lära sig en massa saker om mordet av polisen, vid terapin, genom tidningsläsning och av journalister som intervjuade honom.

Motivändning: Det måste undersökas i vilken mån han kunde ha lärt sig de uppgifter som fungerade som bevis mot honom. Vid en sådan undersökning kommer man fram till att möjligheten till inläring inte kan sägas ha inverkat mer än marginellt på tillförlitligheten hos hans uppgifter.

21 Quick hade inte körkort – ev. minskad ursprungssannolikhet för skuld

Det kan ifrågasättas om Bergwall var kapabel att köra bil de långa sträckor som ibland fordrades för att ta sig till de platser där, enligt hans berättelser, offren mördades. Han hade inte något körkort, det fick han först den 27 mars 1987.

Motivändningar: Han kunde ändå köra bil och gjorde det ibland. Det har han aldrig förnekat, även om han sagt att han körde mycket dåligt. Kör förmågan avhandlades vid

så gott som alla rättegångarna och ansågs då inte medföra något tvivel om Quicks skuld till de mord som han hade erkänt.

22 Norgepojarna – ev. minskad ursprungssannolikhet för skuld

Quick sa att han hade mördat två pojkar, de s.k. Norgepojarna, och pekade även ut en av dem vid en fotokonfrontation. Det var en svart flyktingpojke från Östafrika som senare visade sig leva.

Motivvändningar: Det fanns en del som talade för att uppgifterna var helt eller delvis riktiga. Det var bland annat så att en annan svart pojke försvann från samma flyktingförläggning i Norge ("Skullerud") som den som Quick pekade ut, och han har inte återfunnits. Han var mycket lik den utpekade, enligt personalen på förläggningen kunde de använda varandras id-kort. Quick har också skrivit i sin bok *Kvarblivelse* om en "Dusjka" som han säger sig ha mördat och som skulle kunna vara den försvunne pojken. – När liksökhunden Zampo togs till en plats invid en idrottsplats i Lindesberg, där Quick dessförinnan hade sagt att han hade grävt ner en pojke men senare grävt upp honom, markerade hunden tydligt. (Ibland sa Quick att han hade grävt ner två pojkar där.) – Vidare vallades Quick vid den flyktingförläggning där pojkarna bodde. Den var inte lätt att hitta, men Quick lyckades. – Den andre pojken pekades aldrig ut även om detta många gånger har påståtts. Quick visade visserligen intresse för en annan pojke vid en fotokonfrontation, men han pekade aldrig ut denne. Och över huvud taget var hans uppgifter om den andre pojken svävande. Ibland sa han sig ha dödat en pojke, ibland två.

9 Avslutande kommentarer

Av förhörsprotokollen eller omständigheterna framgår att så gott som alla de uppgifter som Quick lämnade och som har nämnts ovan kom från honom själv utan att ha lockats ur honom genom ledande frågor e.d. Det står också klart att han inte kunde ha fått kännedom om mer än enstaka omständigheter genom tidningsläsning.

De matematiska beräkningar av sannolikheten för Quicks skuld som jag har gjort visar att denna var mycket hög för samtliga mord. För två av fallen var den så hög som 99,99 %. Den intresserade kan som sagt återfinna beräkningarna här: <http://goranlambertz.se/book-extra/berakningar-av-bevisvardet-i-samtliga-mal/>

Sammantaget ger bevisgenomgången ovan och de matematiska beräkningarna ett utomordentligt starkt stöd för att Thomas Quick begick alla åtta mord som han dömdes för. Bevisvärdet ligger långt över vad som fordras för fällande dom, alltså "ställt utom rimligt tvivel". Slutsatsen måste i själva verket bli att det är *uppenbart* att Quick begick morden.